

[apečkoviny]

číslo 1/2010

Informačné noviny 44. ročníka súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov

Zriaďovatelia a partneri:

Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR, Rektorát Prešovskej univerzity, Filozofická fakulta PU, Inštitút estetiky, vied o umení a kulturologie, OZ Akademický Prešov, Poľský inštitút Bratislava, Matica slovenská Martin, DJZ, DAD, PKO, V-klub Prešov

Mediálni partneri:

Kam do mesta, Rádio Prešov, Mediálka TV, IRŠ PU, TASR, STV, Slovenský rozhlas, TV Markíza, Prešovský večerník, Korzár

NEPATETICKY

pri štarte 44. ročníka

Retrospektívny pohľad na uplynulé vyše štyridsaťročné nášho podujatia umožňuje konštatovanie: Akademický Prešov patril medzi nevelké ostrovčeky špeciálnej umeleckej tvorby sociálnej skupiny vysokoškolákov v mori väčšinou dobovej utilitárnej kultúry.

V 70. – 80. rokoch uplynulého storočia mal svoju oponentnú tonalitu vo vzťahu k dobovému oficiálnemu umeniu (uznala to už napríklad slovenská teatrológia, čo reflektuje vo svojich súčasných syntetických prácach na margo slovenskej divadelnej kultúry amatérskej i profesionálnej spomínanej periódy).

Umelecké aktivity vysokoškolákov boli do roku 1989 súčasťou alternatívneho umenia, no tvrdiť, že poslanie tohto typu umenia sa naplnilo v období 60. – 90. rokov minulého storočia a že po roku 1989 stratilo vzhľadom na liberálnu spoločnosť svoj zmysel, opodstatnenie, je prinajmenšom nedorozumenie. Veď každému pravému autentickému umeleckému projektu by mala dominovať tvorcová pred-

stava o lepšie usporiadanom svete, o nasmerovaní svojho poslania na prekonanie pragmatickej materiálnosti života, reflektujúc jeho transcendenciu a v nadväznosti na to všetko – projektovanie lepšie a „človečenskejšie“ usporiadanie medziludských vzťahov. Veď mladý človek pred vykročením do života má sen o ak nie „ideálnom svete“, tak aspoň o jeho alternatíve, ktorá je lepšia ako prítomný stav. To môže byť v umení príslubom pre večne nepokojnú i nespokojnú mladosť, ktorá môže a väčšinou dokáže posunúť vývin dopredu.

Náš festival sa na tomto procese podieľal i podieľa. Akademický Prešov je fórum, ktoré poskytuje priestor budúcej slovenskej inteligencii na vyhrňovanie sa.

POROTY

akademického prešova

Prednes

Prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.,
Doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc.,
PhDr. Miron Pukan, PhD.,
Diana Laciaková.

Študentské divadlá

PhDr. Miron Pukan, PhD.,
Doc. PhDr. Peter Káša, CSc.,

Prof. PhDr. Karol Horák, CSc.,
Mgr. art. Vladimír Šmihula,
Mgr. Eva Kušnírová, PhD.

Vlastná tvorba

Doc. PhDr. Marta Součková, CSc.,
Mgr. Ivana Taranenková, PhD.,
PhDr. Ján Gavura, PhD.,
Mgr. Jozef Palaščák,
Mgr. Peter Milčák, PhD.,
Martin Fořt.

VÝZVA

Toto príležitostné médium je aj pre všetkých, ktorí chcú písmom alebo fotografiou zachytiť priebeh všetkých podujatí v programe AP 2010. Čo potrebuje redakcia? Každé číslo AP-vín by mohlo mať tri časti: 1. reflexie a kritiky, 2. rozhovory, interview s jednotlivými osobnosťami, napríklad predstaviteľmi súborov, organizátormi, poprednými osobnosťami a mnohými ďalšími, 3. perličky. Privítame od študentov a „kohokolívek“ perličky a vtipné príbehy. Kontakt je e-mail: diana.laciakovav@post.sk, resp. jjurcisin@gmail.com.

PROGRAM

AKADEMICKÉHO PREŠOVA 2010

Prológ

UTOROK 27. 4. 2010

13.00 Univerzita umenia a vedy
PhDr. Andrej Maťašík, PhD.: 90 rokov profesionálneho divadla na Slovensku alebo Ako to vznikalo, miest. č. 192, VŠA

SOBOTA 1. 5. 2010

13.00 **Umelecký prednes**, miest. č. 91, VŠA

17.00 Divadlo poézie ANIMA pri FF KU, Ružomberok **Na vode (Na motívy balady J. Kráľa Povest)**, MS DAD

18.00 Biele divadlo, Bratislava
F. G. Lorca: Krvavá svadba, VS DAD

19.00 Teatr BOB, Krakov (PL)
Zabawy Toporem, V-klub

20.30 Teatr KTO, Krakov (PL)
M. Cervantes: Quixotage, pred novou budovou DJZ

NEDEĽA 2. 5. 2010

15.30 VIDY, UKF Nitra
Rozprávka o Lesii, kino Scala

16.30 JA a MY, UKF Nitra
Pelikán, MS DAD

18.00 Mestské divadlo Žilina
S. Belbel: Mobil, VS DAD

19.00 JA a MY, UKF Nitra
Dvojičky, MS DAD

20.00 Divadelné združenie Partizánske
Krajina, VS DAD

21.00 **Súťaž v divadelnej improvizácii**, VS DAD

PONDELOK 3. 5. 2010

10.00 **Hodnotiaci seminár VIDY a JA a MY**, VŠA

14.00 **Hodnotiaci seminár vlastnej literárnej tvorby**, VŠA

14.00 Univerzita umenia a vedy
Mgr. Ivana Taranenkova, PhD.: Premeny poetik, VŠA

15.00 Univerzita umenia a vedy
Beseda so spisovateľom Antonom Hykischom, VŠA

16.00 HANDA GOTE research & development, Praha (ČR) **Emily**, VS DAD

17.00 ŠD PADÁK pri PF PU, Prešov
Navždy zavrnutý, MS DAD

17.30 Divadlo Veritas, Košice
B. M. Koltés: Západné pobrežie, MS DAD

18.00 Divadlo DISK, Trnava
Blaho Uhlár a kol.: Ponor, PKO

19.00 Divadlo SKRAT, Bratislava

Mŕtve duše, VS DAD

20.30 **Výpredaj**

UTOROK 4.5.2010

15.00 **Textepíl víťazov minulých AP i súčasných osobností slovenskej kultúry**, Univerzitná knižnica PU

17.00 Divadlo Kontra, Spišská Nová Ves

S. Beckett: Smiech v temnote, kino Scala

18.00 Katedra pantomímy HAMU, Praha (ČR) **Postav na čaj!**, VS DAD

19.00 Divadlo Etudy, Kendice
Združenie Umenie pre všetkých – Slovak Press, MS DAD

20.00 Stanica Žilina – Záriečie
J. Šimko: Posledná historická úloha mladej generácie, HB DJZ

21.00 Celkom iný Beat
Nezvyčajná revue, VS DAD

STREDA 5. 5. 2010

Univerzita umenia a vedy
Doc. Mgr. Michal Babiak, PhD.: Alternatíva dnes, VŠA

14.00 KÓD – RAK – VLNA – NA PULZE

Beseda, Univerzitná knižnica PU

15.30 Divadlo BÚ, Košice

Z. Egressy: Šoška (štavel) a pečené zemiaky, kino Scala

17.00 **Vyhlasenie výsledkov**, kino Scala

18.00 Fakulta umení TU Košice a Non-poetry group **Otvorený experiment**, MS DAD

19.00 Divadlo Alexandra Duchnoviča, Prešov **Karol Horák: Buridanov osol**, VS DAD

Epilóg

PIATOK 7. 5. 2010

10.00 Alternatívne divadlo dnes
Seminár, miest. č.192, VŠA

16.00 50 rokov ŠD
Oslavy jubilea pri príležitosti založenia ŠD FF PU, ŠD PU

Vstup na všetky podujatia voľný
I. pracovná verzia!

Vysvetlivky skratiek

DAD (Divadlo Alexandra Duchnoviča)
MS (malá scéna DAD)
VS (veľká scéna DAD)

DJZ (Divadlo Jonáša Záborského)
HB DJZ (historická budova DJZ)
ŠD PU (Študentský domov Prešovskej univerzity)

VŠA (vysokoškolský areál)
kino Scala (bývalé kino Panoráma)
PKO (Park kultúry a oddychu)

Čo všetko pripravujeme

Sobota 1. máj 2010

13.00 Umelecký prednes, miest. č. 91

17.00 Divadlo poézie ANIMA pri FF KU Ružomberok

Janko Král: Na vode (Na motívy balady Janka Kráľa Povest') (20 min.), MS DAD

18.00 Biele divadlo, Bratislava

Lorca: Krvavá svadba (60 min.), VS DAD

O cigánskom temperamente a spôsobe života, ktorý je divákovi predstavený veľmi podrobne. Cigáni žijúci na španielskom vidieku v izolácii si zo života vedia urobiť peklo kvôli zaužívaným spoločenským konvenciám a pravidlám.

O Bielom divadle: Sme skupina mladých ambiciózných ľudí, ktorá sa snaží pris-pieť k rozvoju divadelného umenia na Slovensku. Na zdokonalenie našich kvalít študujeme najrozličnejšie herecké techniky (klasické aj moderné), vymýšľame rôzne hry na rozvoj fantázie a študujeme dejiny divadla, čím sa snažíme preniknúť do podstaty divadla ako takeého. Inšpirujeme sa najväčšími svetovými dramatikmi (antickí dramatici, Shakespeare, Lope de Vega) a popri štúdiu ich prístupov a hier tvoríme sami. Celkovo sa naše divadelné štúdio snažíme naplniť „umeleckým duchom“, čím vytvárame prostredie, v ktorom sa nikomu nechce netvoriť.

19.00 Teatr BOB, Krakov

Zabawy Toporem (50 min.), V-klub

Tvorba Rolanda Topora je dodnes inšpiráciou pre mnohých umelcov. Jeho špecifický čierny humor s prekvapujúcimi existenciálnymi otázkami dodnes fascinuje a vzbudzuje zvedavosť. Zabawy Toporem je pozvánkou do sveta Toporových postáv. Inscenácia inšpirovaná príbehmi parížskeho spisovateľa a výtvarníka sa pokúša stvárniť osobitú klímu a špecifickosť jeho sveta. Sveta úplne odlišného od skutočnosti, v ktorej denne žijeme, a predsa nám tak podozrivo blízkeho.

Réžia: Anna Mazan, scenár: Monika Jaglińska, Łukasz Zych. Hrajú: Jarek Afryka, Lohann Ratajczyk, Sania Rodobolska, Tadeusz Stańko, Magda Stefan, Halina Szaran, Wojciech Zieliński, Łukasz Zych. Hudba: Sublokator – Marcin Rusek (gitara, vokály, hudba), Marcin

Pawlik (basová gitara), Tomasz Kosoń (gitara), Łukasz Jamrozik (perkusie), Filip Jarmakowski (saxofón) oraz Lohann Ratajczyk (trúbka).

20.30 Teatr KTO, Krakov

Cervantes: Quixotage (60 min.), priestor pred DJZ

Don Quijote v interpretácii Teatr KTO nebol smutným rytierom, na ktorom sa môžeme zabávať, ale odosobneným človekom subtilnej povahy. Dynamické sekvencie či vojnové scény sa prepletajú s pokojnými obrazmi, v ktorých elegantný Don Quijote a jeho tlstý spoločník Sancho Pansa riešia každodenné problémy. Svet, s ktorým je konfrontovaný Don Quijote, sa nám približuje prostredníctvom kníh, je drsný a surový. Pálenie kníh je symbolom smrti už i tak životom utrápeného Dona Quijota. Zážitkom je záverečná scéna, ktorá zobrazuje efektne osvetlené veterné mlyny. Sú to hroby pripomínajúce tých, čo odišli alebo znaky nádeje, pretože ľudia ako Don Quijote nevmrú?

Réžia, scenár a hudba: Jerzy Zoń. Scénografia: Marek Braun. Hrajú: Katarzyna Gocał, Anna Kamykowska, Agata Słowicka, Grażyna Srebrny-Rosa, Małgorzata Warsicka, Barbara Wysoczańska, Katarzyna Zawadzka, Marta Zoń, Bartosz Cieniawa, Jacek Joniec, Paweł Łyskawa, Eryk Makohon, Alan Pakosz, Szymon Pater, Adam Plewiński, Tomasz Urbański.

Nedeľa 2. máj 2010

15.30 VIDY Nitra

Rozprávka o Lesii, (divadelná inscenácia NIELEN pre deti), kino Scala

O 12-ročnej Lesii, ktorá aj napriek svojmu veku vyzerá na päť. Chce vyrásť, ale nevie nájsť spôsob, ako to môže dosiahnuť. Útočiskom je pre ňu les v Dúhovej krajine. Lesia má pred sebou tri úlohy na uskutočnenie svojho sna. Musí si však dávať veľký pozor, pretože v lese na ňu číhajú rôzne nástrahy.

Scenár, réžia: Denisa Mateašiková. Hrajú: Anita Hanzserová (Zuzana Kráľová), Jana Jaššová a i.

16.30 JA a MY

Valentin Krasnogorov: Pelikáni v pustatine (90 min.), MS DAD

Inscenácia Pelikáni v pustatine v réžii Aleny Michalidesovej. Pocta Petrovi Scherhaufnerovi v podaní študentov Učiteľstva hudobno-dramatického umenia Katedry hudby. Predstavenie o ľudských vzťahoch. Oláske, nenávisti, smrti.

18.00 Mestské divadlo Žilina

Sergio Belbel: Mobil, MS DAD

Teroristický útok na letisku a mobilné telefóny bizarne prepoja a zmenia osudy a správanie štyroch obyčajných ľudí. Frustrovanú Rosu, jej zatrpknutú a nešťastnú matku Saru, hysterickú a dominantnú podnikateľku Claudiu a jej atraktívneho syna Jana. Mobilný telefón sa stal ich novým apendixom, prostriedkom prepojenia, spojenia, zaznamenávania, hry, sledovania, kontroly, posadnutosti, ale hlavne úniku od prirodzeného a priameho stretnutia. Fenoménom terorizmu a mobilnej „nekomunikácie“ autor S. Belbel nechce len ilustrovať politicko-sociálny obraz sveta a jeho zlyhanie v komunikácii. Jeho hra je predovšetkým silným a konkrétnym osobným príbehom štyroch ľudí. Hovorí o komplikovanej rodičovskej láske; o neexistencii rodinných vzťahov; o ľuďoch, ktorí si radšej zavolajú, akoby sa mali stretnúť; o verbálnom násilí, ktorému sa ľudia dennodenne vystavujú; o virtuálnej realite, do ktorej sa ľudia utiekajú. Je príbehom o nehe a príťažlivosti, ktorá vzniká medzi cudzincami; príbehom o intimite, ktorá sa stáva verejnou. Inscenácia hry Mobil v réžii Eduarda Kudláča a v produkcii Mestského divadla Žilina získala na festivale Nová dráma 2009 Cenu za najlepšiu inscenáciu súčasnej svetovej hry a Jana Ol'hová získala Zvláštnu cenu poroty za mimoriadny herecký výkon v tejto inscenácii.

Hrajú: Jana Ol'hová, Iveta Pagáčová, Eva Gašparová, Ján Dobrik, Boris Zachar.

19.00 JA a MY

Dvojičky (60 min.), MS DAD

Ročníkový projekt študentov 3. ročníka Učiteľstva hudobno-dramatického umenia Katedry hudby. Gagová autorská inscenácia s tematikou dvojičiek v najrozmanitejších a nečakaných podobách.

Pedagogické vedenie Mgr. art. Alena Michalidesová.

20.00 Divadelné združenie Partizánske

Zuzana Šmatláková a Šeš' Pé: Krajina (40 min.), VS DAD

Každý z nás sa snaží nájsť svoje miesto na zemi a v živote. Máme svoje túžby a sny, ktoré sa snažíme naplniť, alebo sa aspoň dostať k nim čo najbližšie. Niekedy stačí len nasadnúť na ten správny autobus a vystúpiť na správnej zastávke. Ale ktorá je tá moja? Čo keď ju prespím? A dočkám sa jej vôbec?

Hrajú: Andrea Jarkovská, Juraj Kováč, Simona Beňovičová, Len-

ka Zimová, Janka Gocová, Ladislav Tischler, Miriama Fáberová, Ivan Lang, Daniela Tischlerová, Martin Kollár, Dominika Pišťanská.

21.00 Súťaž v divadelnej improvizácii

Pondelok 3. máj 2010

16.00 Handa Gote research & development

Emily, Hlbiny a farby samoty, VS DAD

Predstavenie bolo inšpirované životom a poéziou Emily Dickinsonovej, ženy, ktorá sa rozhodla žiť mimo spoločnosť a uzavrieť sa vo svete svojho písania. Ďalším inšpiračným zdrojom bol internet, ako novodobá encyklopédia ľudskej osamelosti. Predstavenie Emily komunikuje prevažne zvukom. Kompozícia z útržkov skladieb, šumov a hluku vzniká priamo na javisku a tvorí spolu s pohybom a projekciou jeden celok. Zaznievajú v nej básne E. Dickinsonovej i texty ľudí, ktorí sa boja samoty a prostredníctvom internetu niekoho alebo niečo hľadajú.

Pripravili Švábová, Smolík, Procházka, Mizerová, Hybler, Freudl (60 min. – jazykovo bezbariérové)

19.00 Skrat:

Mŕtve Duše, VS DAD

Mŕtve duše sú beztextovým divadlom výjavov, znázorňujúcim tzv. panelákovú kultúru a ľudí, ktorých životy sú navzájom poprepletané, no vyprahnuté. Ich drámu bez jediného slova spôsobuje každodenný život vyplnený triviálnymi situáciami. Prázdne nočné sídlisko vrhá tieň na svojich obyvateľov; v inscenácii vidíme fragmenty bytov – spálni, kuchýň, kúpeľní, v ktorých sa každodenne stávajú väčšie či menšie tragédie. Títo ľudia túžia po naplnení, ale nie sú schopní žiť podľa svojich predstáv. Presúvajú sa vo svojom svete z jedného miesta na druhé, komunikujú bez slov, plačú bez slz, smejú sa bez hlasu. V predstavení sú použité fragmenty z videofilmu Olgy Paštěkovej – Petržalka po polnoci a tieňové animácie Daniely Krajčovej.

18.00 Divadlo DISK, Trnava

PKO

V roku 1987 bola v súbore DISK Trnava premiéra inscenácie Ochotníci. Súbor vtedy pomenoval antagonizmus autoritatívneho a demokratického spoluzitia na základe vzťahov medzi svojimi členmi. Po vyše dvoch desaťročiach v celkom zmenených spoločenských okolnostiach sa prezentuje ten istý súbor obohatený novými ľuďmi s ponorom do svojho vnútra. Vtedajšie jednoduché delenie už nestačí na vyjadrenie komplikovanej súčasnosti. Vnútorňý svet plný osobných antagonizmov je veľmi nejednoznačný a ťažko pomenova-

teľný. Postavy sa však o to pokúšajú v napätých, ale i zábavných rozhovoroch, aby hľadali svoje očistenie.

Utorok 4. máj 2010

17.00 Divadlo Kontra, Spišská Nová Ves
S. Beckett: Smiech v temnote, kino Scala

Samuel Beckett patrí medzi autorov, dramatikov, ktorí sú veľkou výzvou pre inšcenátorov. Becketta s jeho úsporými, absurdnými drámami nie je ľahké uchopiť originálne alebo originálnejšie ako je jeho samotný text. V Divadle Kontra zo Spišskej Novej Vsi vypukla „beckettománia“. Bratislavské divadlá inscenovali jeho dve jednoaktovky. Divadlo Kontra uviedlo dve jednoaktovky – Divadelný fragment I., Akt bez slov II. a Divadelný fragment II.

20.00 Stanica Žilina – Záriečie
J. Šimko: Posledná historická úloha mladej generácie, HB DJZ

Čo sa stane, keď sa na nejakom žúre dozviete, že v Prahe niekoho zbili a začala sa revolúcia? Jasnú, perestroj-

ka beží štyri roky, režimy vo východnej Európe padajú jeden za druhým, Berlínsky múr rozoberajú prví turisti a v Československu už tiež niečo cítiť vo vzduchu. Ale to je politika a život je predsa úplne inde. Príbehy študentov, ktorí si vo vypätých chvíľach udržali miesto na okraji diania. Inscenácia rozpráva o zamatovej revolúcii 1989, ktorú viedli študenti a herci z pohľadu jej účastníkov.

O naivite a ideáloch a o ich stave po dvadsiatich rokoch. O divadle revolúcie a dôležitom zástoji hercov v nej. O študentoch a hercoch v roku 2009 a o tom, či by ešte mohla byť nejaká revolúcia.

Streda 5. máj 2010

20.00 Divadlo Alexandra Duchnoviča
K. Horák: Buridanov osol, VS DAD

Autor Karol Horák v tejto hre ukazuje posledné chvíľe života Vendelína Ivčica, ktorému sa v rýchlej retrospektíve premieta celý jeho život, jeho výhry a prehry, straty a nálezy. Do tejto rekapitulácie života sú zahrnuté aj osudy jeho blízkych, predovšetkým dcéry, zaťa a vnuka. Tak ako Ivčica poznačila minulé doba, v ktorej žil, bojoval a pracoval, poznačila aj nová doba jeho potomkov.

Tam, kde bol a je Akademický Prešov doma

Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove

Divadlo Alexandra Duchnoviča (DAD) v Prešove vzniklo 24. 11. 1945 na základe rozhodnutia Ukrajinskej národnej rady v Prešove. Bolo zapísané do obchodného registra ako Ukrajinské národné divadlo, družstvo, s r. o. v Prešove.

Vznik divadla bol na báze družstevníctva. Od 1. januára 1951 bolo riadené Krajským národným výborom v Prešove až do roku 1961. Potom zriaďovateľská pôsobnosť prešla na novovzniknutý Krajský národný výbor v Košiciach. Štatúty divadla, resp. listiny sa z tohto obdobia v divadle nezachovali. Od roku 1969 do 31. 12. 1997 divadlo riadilo Ministerstvo kultúry SR. Od 1. 1. 1998 do 31. 3. 2002 Krajský úrad v Prešove a od 1. 4. 2002 zriaďovateľom divadla je Prešovský samosprávny kraj.

Zmena názvu divadla na súčasný sa uskutočnila od 15. 10. 1990 rozhodnutím ministra kultúry SR.

DAD je profesionálnou, kultúrnou a umeleckou ustanovizňou v oblasti divadelnej činnosti. Základným po-

slaním divadla je utváranie podmienok na vznik a verejné šírenie divadelných diel s osobitým zameraním na rozvoj kultúrneho života Rusínov žijúcich na území SR.

V svojich začiatkoch divadlo hralo po rusky a tomu zodpovedal aj dramaturgický repertoár, prevažne ruská klasika. V 50. rokoch sa divadlo preorientovalo na ukrajinský jazyk. Až v 80. rokoch v divadle nastáva generačná zmena a divadlo postupne prechádza na jazyk rusínsky, čo je etniku na východe SR zrozumiteľnejšie a pochopiteľnejšie. O orientácii na rusínsky jazyk rozhodli mnohé žiadosti miestneho obyvateľstva, ktorí aj pri posledných dvoch slobodných sčítaniach obyvateľstva sa prihlásili k svojmu materinskému rusínskemu jazyku a k rusínskej národnosti, čo v uplynulých 40 rokoch im umožnené nebolo.

Divadlo Jonáša Záborského v Prešove

Jonáš Záborský patrí k tým slovenským spisovateľom, ktorí v štúrovskej dobe prežili život plný sklamaní a krutých paradoxov. Jeho myšlienka „Ak chceme, aby si nás vážil svet, musíme si najprv vážiť samých seba, náš pôvod, našich predkov, našu reč i náš národ“ je aj v súčasnosti veľmi aktuálna.

Na pôde mesta Prešov sa divadlo hralo už v 17. storočí – v latinčine, maďarčine, nemčine, slovenčine, ba aj v šarištine. Okrem zájazdových divadiel, ktoré v Prešove často vystupovali, sa darilo aj amatérskemu divadlu. Práve jeden z amatérskych spolkov – spolok Záborský – sa stal ohniskom spojenia ochotníckeho divadla s profesionálnym.

Divadelný súbor Jonáša Záborského v Prešove pri Miestnom odbore Matice slovenskej vznikol krátko po odchode Slovenského ľudového divadla z mesta (1941). Iniciátormi boli: riaditeľ rozhlasovej odbočky Anton Prídavok, predseda Matice slovenskej Alfonz Zauner, profesor Obchodnej akadémie František Rell, architekt a potom prvý a vytrvalý scénograf Martin Brezina.

Prípravný výbor Družstva Slovenského divadla zasadal 24. 5. 1943. Valné zhromaždenie DSD dňa 21. 6. 1943 prija- lo stanovky a menovalo správu družstva. Dňa 1. 12. 1943 bol do funkcie riaditeľa vymenovaný Andrej Chmelko. Oficiálne bolo Slovenské divadlo v Prešove otvorené 30. 1. 1944 v zrenovovanom mestskom divadle (dnes historická budova DJZ) slávnostnou premiérou hry Ferka Urbánka Škriatok.

Dňa 14. septembra 1990 bola otvorená nová budova Di- vadla Jonáša Záborského, prvá špecializovaná budova di- vadla na Slovensku v histórii Československa s očakávaním, že historická budova DJZ posluží po rekonštrukcii di- vadlu aj prvému slovenskému divadelnému múzeu.

(JŠ)

WORKSHOPY

akademického prešova

Ak sa nevlastíte do počtu prihlásených, kontaktujte štáb AP. Ak spolu s menom zapíšete aj svoj kontakt – najlepšie telefonický, všetky zmeny vám budeme hlásiť. Akékoľvek ďalšie informácie získate na štábe AP. Štáb: 4. poschodie – č. dv. 451, alebo kusnirov@unipo.sk, diana.laciakova@post.sk, alebo 0915 937 561

Dagmar Inštitorisová:

Divadlo, kreativita, reč

(1. – 2. 5. 2010, č. m. 479),

interpretačný workshop

max. 10 ľudí

Ivan Barla:

Elementaristika orálneho výrazu

(28. 4. – 2. 5. 2010, skúšobňa ŠD),

praktický workshop

29. 4. zač. o 15.00 h

max. 5 ľudí

Ľubomír Šarik:

Ďalšia lekcja z biomechaniky

(30. 4. – 2. 5., TV miestnosť – 2. posch.

na starom internáte),

praktický workshop

neobmedzený počet ľudí

Karol Horák, Miron Pukan:

Metamorfózy

alternatívneho divadelného

výrazu

(30. – 2. 5., skúšobňa ŠD),

praktický workshop

neobmedzený počet ľudí

Karol Horák, Miron Pukan:

Heiner Müller: Medeia

(1. – 2. 5.),

praktický workshop

neobmedzený počet ľudí

Svetozár Sprušanský:

Moderná interpretácia klasiky

(1. – 3. 5., miestnosť č. 192),

interpretačný workshop

max. 8 ľudí

Henryk Rozen:

Postava a dramatický priestor

(1. – 3. 5., skúšobňa ŠD),

praktický workshop

neobmedzený počet ľudí

Peter Mankovecký:

Základy herectva

(3. – 5. 5., skúšobňa ŠD),

praktický workshop

max. 15 ľudí

Ján Šimko:

Prešovské jatky

(5. – 6. 5., skúšobňa ŠD),

interpretačný aj praktický workshop

neobmedzený počet ľudí

Postrehy a názory z AP 2009

**PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.,
prorektorka Prešovskej univerzity:**

Ako ste vnímali trnavské Túlavé divadlo v meste?

Boli úžasní. Už dávno sme sa s spoločníkom tak z chuti nezabávali. Po rokoch som videla kvalitné „študentské divadlo“. Skvele improvizovali, vtáhovali publikum do svojej hry.

Myslíte si, že Prešovčania zaregistrovali AP v zmenenom májovom termíne?

Áno. Rozprávala som s mnohými ľuďmi, ktorí mi to potvrdili. Propagácii prospela intenzívna propagácia, vrátane webovej stránky Akademického Prešova.

Evino oko

Tvorivá dielňa na prešovskej Kalvárii. Streda večer, druhá repríza 20.15 h. Fragmenty z martýria troch košických mučeníkov. Mágia sviečok, moderná hudba, vari šesť hercov na čele so šéfom produkcie R. Sorgerom manipulujú s doskovými plátnami, ktoré majú dramatickú funkciu. Náznak rituálu, fyzického divadla. Nehotový tvar, ale nádej pre vznik autentického divadelného diela košických alternatívistov.

Záverečný ceremoniál odovzdávania cien v prešovskom Kolégiu malo auru zvláštnosti, veď tento priestor je priam vzorom pre génia loci. Síce neveľká divácka kulisa, no zato dôstojný priebeh: krátky záverečný prívet pána rektora, neskôr riaditeľa festivalu, potom dekorácia víťazov. No a na

záver ukážky z tvorby víťazov i z improvizácií pantomimickej skupiny DETO.

Zo záveru AP 2009 v Kolégiu by sa mohla stať v budúcnosti tradícia.

Vasil' Rusiňak, protagonista DAD Prešov, účinkujúci v spoločnom projekte workshopu amatérov a profesionálov na čele s H. Rozenom, hosťujúcim poľským režisérom (dramaturgia M. Pukan, textový podklad K. Horák):

Spolupráca s režisérom Rozenom bola dobrá, možno veľmi dobrá. Režisér je človek s veľkou dušou, inteligentný, vie svoj štýl predstavenia predostrieť profesionálovi, ale aj amatérovi, ku ktorému je trpezlivý a stále pozitívne naladený. Pedagogický talent. A má v sebe čosi magické, to vie strhnúť ľudí k výkonu, k tvorivosti.

Ako hodnotili vašu spoluprácu kolegovia z divadla?

Direktor si to želal, zabával sa, nemusel nič predstierať. Blaho Uhlár povedal, že ho to oslovilo. Pochvalne sa vyjadril hlavne o Zuzane Dancákovej, hrala hlavnú úlohu, podľa neho výborne.

Zuzana Dancáková (3. ročník, estetika) na margo svojho účinkovania v Rozenovej dielni:

Bolo to výborné! Skvelé! Konečne niečo iné. Veľká škola pre mňa. Zážitok. Poznanie.

O Túlavom divadle na námestí

Lucia Zajacová,

študentka odboru estetika - slovenský jazyk a literatúra

Túlavé divadlo z Trnavy je voľné zoskupenie hercov, režisérov, autorov, hudobníkov a iných komediantov, ktorí sa pomaly presúvajú krajinou, divadlami a námestiami, kde vždy hrajú svoje divadlo. V rámci Akademického Prešova 2009 predviedlo v nedeľu 3. mája 2009 o 16. h hru Hamlet, alebo Nález lepky (jej premiéra bola v júni 2001). Napísal ju a režíroval Jakub Nvota, kostýmy a rekvizity navrhla Nataša Janíková, hudbu skomponoval Andrej Kalinka.

Toto predstavenie bolo oproti iným vystúpeniam na AP výnimočné v tom, že sa odohralo nie v budove divadla, nie na pódiu, ktoré ležalo prázdne a nevyužité len pár krokov od námestia, ale v toku ulice, kde sa zahrlo výborne predstavenie. Pred očami divákov sa odohrali dva príbehy. Jeden Hamletov a jeden príbeh Túlavej skupiny.

Takéto predstavenie je však pre herca dozaista veľmi náročné – vyžaduje si silný hlasový aparát, za pomoci ktorého musí herec „prekričať“ hluk ulice (MHD, letecká doprava...), nerovný terén, neželané osadenstvo na fiktívne vytvorenom javisku (holuby) a podobne. Herci si prostredie prispôsobili – park na Hlavnej ulici v Prešove sa stal na krátky čas šatňou pre hercov, miestom, kde si menili kostýmy a odkladali rekvizity.

Zaujímavé bolo sledovať, že sa možno intuitívne nikto neprechádzal cez predstierané javisko a ľudia tento priestor rešpektovali ako plochu, na ktorej sa „niečo“ odohráva. Herci boli nútení reagovať na okolnosti okolo nich, čo vytváralo často humornú situáciu. V tomto type divadla sa chyby tolerujú, možno aj preto, že nie sú také čitateľné, alebo neprekážajú, tak ako v klasickom divadelnom predstavení a herci môžu tieto svoje pošmyknutia okomentovať, čo len opätovne podporí komickosť predstavenia.

Celkovo hodnotím vystúpenie Túlavého divadla veľmi pozitívne. Dokázali si získať pozornosť nielen ľudí, ktorí prišli na námestie vidieť toto predstavenie, ale aj náhodných okoloidúcich rôznej vekovej kategórie, ktorí sa pristavovali a nechali sa vtiahnuť do tohto výborne stvárneného predstavenia.

ZRIAĐOVATELIA AP 2010: Rektorát Prešovskej univerzity, Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie Filozofickej fakulty PU, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR **ORGANIZAČNÝ ŠTÁB AP 2010:** prof. PhDr. Karol Horák, CSc., Mgr. Eva Kušnírová, PhDr. Miron Pukan, PhD., Diana Laciaková, Jozefína Štefanská, Lukáš Makky, Viktória Doričová **Adresa štábu:** VŠA, V. poschodie, č. 493, 488 **Kontakt:** 051/75 708 03 **E-mail:** kusnirov@unipo.sk. **APEČKOVINY, PRÍLEŽITOSTNÉ VYDANIE K AP 2010 Redakcia:** Mgr. Jozef Jurčíšin, Jozefína Štefanská **Grafická úprava:** Peter Medvid' **Autor plagátu AP 2010:** Tomáš Timko, ktorý je aj autor webovej stránky o AP www.ff.unipo.sk/ap.

[apečkoviny]

číslo 2/2010

Informačné noviny 44. ročníka súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov

Zriaďovatelia a partneri:

Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR, Rektorát Prešovskej univerzity, Filozofická fakulta PU, Inštitút estetiky, vied o umení a kulturologie, OZ Akademický Prešov, Poľský inštitút Bratislava, Matica slovenská Martin, DJZ, DAD, PKO, V-klub Prešov

Mediálni partneri:

Kam do mesta, Rádio Prešov, Mediálka TV, IRŠ PU, TASR, STV, Slovenský rozhlas, TV Markíza, Prešovský večerník, Korzár

Program odštartovala súťaž v prednese (jš)

Prvomájový deň sa zapíše do histórie Akademického Prešova 2010 ako deň, ktorým sa odštartoval program 44. ročníka. Absolútne prvé podujatie, ktoré sa odohralo na našej akademickej pôde bola súťaž v umeleckom prednese. V miestnosti č. 91 sa predstavili štyria súťažiaci v kategórii próza a štyria v kategórii poézia. V próze: Laura Urbanová (FF PU – recitovala: M. Zoščenko – Diktáfon), Sidónia Semanová (FF KU – F. Švantner – Ad'ka), Lucia Račková (FF PU – I. Vyrypajev – Kyslík), Lenka Dzobová (FF PU – A. Baricco – Oceán more), v poézii: Janka Sopkuliaková (FF KU – recitovala: V. Beniak – Topole), Veronika Minorová (N. Hostovecká – Zabúdanie), Lukáš Ivanko (T. Tranströmer – Galéria) a Viktória Doričová (všetci FF PU – J. Kostra – Keď sa milenci rozchádzajú).

Napriek komornému zloženiu sa študenti v jednotlivých kategóriách predviedli so ctou a tak ako sa na vysokoškolského študenta patrí. Tým mám na mysli kvalitný text (súčasných i klasických, domácich a zahraničných autorov) a zručnosť v zvládnutí slovesného umenia. Rozhodnutia poroty odznejú v stredu 5. mája na oficiálnom vyhlásení výsledkov súťaží, ktoré sa v rámci festivalu realizovali. Zloženie poroty sa na poslednú chvíľu obmenilo o jedného člena. Tvorili ju: prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc., PhDr. Miron Pukan, PhD., Mgr. Adela Mitrová, Diana Laciaková.

Z hodnotiaceho posudku prof. J. Gbúra, predsedu poroty:

„Súťaž v umeleckom prednese na Akademickom Prešove sa konala v príjemnej komornej atmosfére. Štyria súťažiaci v prednese prózy a taký istý počet súťažiacich v prednese poézie sa predstavili kultivovanému a v umeleckom prednese zorientovanému publiku, ktoré bolo zvedavé nielen na výber súťažných textov, ale najmä na interpretačné výkony recitátorov. Po-

rota v rozborovom seminári kriticky pripomenula, že z pohľadu dramaturgie to nebol najvydarenejší ročník. V tomto smere si lepšie počínali recitátori v prednese prózy. Osobitne ju zaujala Lucia Račková, ktorá sa rozhodla pre umelecky a výpovedne kvalitnú prózu I. Vyrypajeva Kyslík. Dramaturgicky objavná bola aj próza Oceán more od Alessandra Baricca. V poézii išlo zväčša o známe básne V. Beniaka, J. Kostru či N. Hostoveckej. Výnimkou bola básň Galéria od Tomáša Tranströmera, ktorá však svojou komplikovanou výpovednou stratégiou a náročnou semiotikou bola nad interpretačné sily recitátora Lukáša Ivanaka. Z hľadiska recitačnej kvality poroty i publikum jednoznačne zaujala Lucia Račková, ktorá dodala Vyrypajevovmu dobre vypointovanému textu s výrazným etickým posolstvom osobnostný rozmer. Originalita autorských nápadov v téme, v riešení pointy a v komickom móde rozprávača prozaickej výpovede Michaila Zoščenka sa nestratila ani v prednese Laury Urbanovej, čiastočne v prednese Sidónie Semanovej, ktorá interpretovala lyrizujúcu poetiku prózy Ad'ka od Františka Švantnera.“

Keď sa milota zmení na zákernosť

Ružomberčania z Divadla poézie Anima pri Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity sa prišli do Prešova na malú scénu Divadla Alexandra Duchnoviča predviesť so spracovaním témy Janka Kráľa a jeho balady Na vode.

Vo folklórnom duchu vypovedali príbeh všedného dňa. Mládenci a dievčence si vyplňajú spevom, tancom i hrami na lúke voľné chvíľky. Idylická situácia sa mení vo chvíli, keď sa jedno z dievčienec rozhodne pozrieť, čo sa deje na druhej strane potoku. A tu sa začína baladickosť

a tragédia hry Na vode. Osamelá a opustená starena túži po tom, aby si ju Boh vzal k sebe. Aby sa tak stalo, čaká starenu ešte neľahká cesta a mnoho úderov. I milé a hravé dievčatá sa môžu zmeniť na ostré a zákerné dievky. I milosť a skúsenosť sa môžu zdať opovážlivé. Veru, neľahký bude osud stareny, keď zamieša sa medzi dievky. A neľahký bude i osud dievok, keď ohrdnú pomôcť starene. Príbeh sa končí fatálne smrťou dievčienec, ktoré sa rozhodli nepomôcť starene a opovrhnuť ňou. (jš)

Nadšenie v tváričkách sladkou odmenou

Nedelné predstavenie súboru VIDY z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre bolo venované najmladším účastníkom festivalu Akademický Prešov. Príbeh vypovedá pravdu sveta malej Lesie. Hrdinka napriek svojmu veku, čo je dvanásť rokov, vyzerá a cíti sa na päť. Tento fakt zarmucuje jej myseľ. Útočisko jej smútku predstavuje les v Dúhovej krajine, plný čarovných tvorov, ktoré jej pripravujú rôzne nástrahy. Splnením troch úloh sa Lesia prebudila zo svojho sna ako šťastné dvanásťročné dievča.

Študenti vsadili na jednoduchosť scény, keďže predstavenie je primárne určené detskému divákovi. Na javisku sme mohli vidieť vlastnoručne vyrobené rekvizity, konkrétne stromy, ktoré predstavovali krajinu, po ktorej Lesia a jej priatelia putovali. Atmosféru predstavenia dotváral aj hudobný sprievod, ktorý bol počas celého predstavenia priamo na javisku a jednotlivé repliky demonštroval rôznym naturálnym ozvučením.

Keďže väčšiu časť publika v kine Scala tvorili detskí diváci, samotní herci mohli z ich nadšených tvárí odčítať zaujatie príbehom, z čoho vyplýva aj úspech samotného predstavenia. (jš)

PROGRAM AKADEMICKÉHO PREŠOVA 2010

UPRAVENÝ PROGRAM

UTOROK 4.5.2010

13.00 Univerzita umenia a vedy,
B. Fořt, literárnovedná prednáška

14.30 **Textepíl víťazov minulých AP i súčasných osobností
slovenskej kultúry,**
Univerzitná knižnica PU

16.00 **Prezentácia tvorivej divadelnej dielne, ŠD PU** suterén starého
internátu

17.00 Divadlo Kontra, Spišská Nová Ves
S. Beckett: Smiech v temnote, kino Scala

18.00 Katedra pantomímy HAMU, Praha (ČR)
Postav na čaj!, VS DAD

19.00 Divadlo Etudy, Kendice
Združenie Umenie pre všetkých – Slovak Press, MS DAD

20.00 Stanica Žilina – Záriečie
J. Šimko: Posledná historická úloha mladej generácie, HB DJZ

21.00 Celkom iný Beat
Nezvyčajná revue, VS DAD

STREDA 5.5.2010

12.00 Univerzita umenia a vedy
Doc. Mgr. Michal Babiak, PhD.: Alternatíva dnes, VŠA

13.00 KÓD – RAK – VLNA – NA PULZE
Beseda, Univerzitná knižnica PU

15.00 Divadlo BÚ, Košice
Z. Egressy: Šoška (štável) a pečené zemiaky, kino Scala

16.30 **Vyhlasenie výsledkov,** kino Scala

18.00 Fakulta umení TU Košice a Nonpoetry group
Otvorený experiment, MS DAD

19.00 Divadlo Alexandra Duchnoviča, Prešov
Karol Horák: Buridanov osol, VS DAD

20.45 Divadlo Veritas, Košice
B. M. Koltés: Západné pobrežie, MS DAD

Epilóg

PIATOK 7. 5. 2010

10.00 Alternatívne divadlo dnes
Seminár, miest. č. 192, VŠA

13.00 Krst kníh
Karol Horák: Metamorfózy aleternatívneho divadla;
Michal Socha: Karol Horák - Personálna Biografia, UK PU

14.00 Študentské divadlo FF PU, Prešov
Karol Horák: Džura, skúšobňa ŠD

16.00 50 rokov ŠD
Oslavy jubilea pri príležitosti založenia ŠD FF PU, ŠD PU

Vstup na všetky podujatia voľný
2. pracovná verzia!

Vysvetlivky skratiek

DAD (Divadlo Alexandra Duchnoviča)
MS (malá scéna DAD)
VS (veľká scéna DAD)

DJZ (Divadlo Jonáša Záborského)
HB DJZ (historická budova DJZ)
ŠD PU (Študentský domov Prešovskej univerzity)
VŠA (vysokoškolský areál)
kino Scala (bývalé kino Panoráma)
PKO (Park kultúry a oddychu)

Evino OKO

Zahrievacie kolo

Divadlo poézie ANIMA opäť po dvoch rokoch na Akademickom Prešove. Študenti z Katolíckej univerzity v Ružomberku uviedli fragment z pripravovanej scénickej kompozície balád Janka Kráľa. Interpretovali pomerne málo známu baladu Povešť. Dvadsaťminútová produkcia sa dokončila „workshopovým“ spôsobom na tohtoročnom AP. Trochu prekážala strojenosť detských a mladíckych hier, no pomerne zaujímavý bol záver, tragický trest rozvírených dievčat – štylizovane vyjadrená smrť v individualizovanom prejave. To je prísľub pre budúcnosť.

Teatr BOB (Krakov)

V autentickom prostredí baru študentského V-klubu na Budovateľskej ulici v Prešove uviedlo krakovské študentské divadlo alúzie na texty špičkového poľského autora Rolanda Topora (Topor je aj po poľsky – veľká sekera). Divadelná kreácia na pomedzí alkoholologickej vízie, sna a reality, v sprievode kvalitnej alternatívnej hudby s pestrými videoprojekciami vytvárala pomerne zážitkový obraz špeciálne prečítaného Topora. Generačne mladému publiku sa to zrejme pozdávalo. Zostali však aj otázky: Čo to bol za herecký štýl? Chvilami „guláš“? Chvilami štylizácia? A potom „brutál“? Najsilnejším zážitkom bola hudba naživo, ktorá neskôr v Christianii zasiahla aj bohato divácky obsadený podnik.

Teatr Bob Krakov.

Teatr KTO (Krakov)

Je dobré, keď na AP-čku privítame typ divadla, ktoré je absolútnou špičkou v rámci Slovenska (možno aj Čiech a Slovenska). Svetelné efekty, scéna postavená na pohyblivých vozoch, minimálne využitie slova, univerzálna, večne živá téma Dona Quijota. Veľký divadelný zážitok, kto nevidel, môže ľutovať.

Dvojičky vo viacerých významoch

Pri vyslovení dátumu 11. september sa ľuďom na celom svete určite vybaví jedno – teroristický útok na Dvojičky. 102 minút strachu a boja o holý život. Presne toľko času ubehlo od nárazu dvoch lietadiel s teroristami až po zrútenie obidvoch veží, ktoré sú symbolom americkej demokracie. Práve táto téma sa stala námetom pre študentov v súbore JA a MY z Nitry, ktorí príbeh tehotnej ženy vkomponovali do prostredia a dňa pádu „Dvojičiek“.

Názov Dvojičky je viacvýznamový, pretože jednak poukazuje na pád dvoch monumentálnych budov v New Yorku a na druhej strane vysielala signál smerom k hlavnej hrdinke, ktorá je tehotná a čaká dvojičky. Príbeh sa odohráva skrz oči hlavnej protagonistky, ktorá počas tehotenstva prežíva rôzne útrapy, nástrahy, no hlavne samotu a smútok, ktorú jej spôsobila strata partnera.

Záver príbehu je retrospektívou úvodu, v ktorom hlavná hrdinka prosí partnera, aby dnešný deň 11. september strávil s ňou a s radosťou správou o tom, že je tehotná. Príbeh končí symbolickým záberom na pád Dvojičiek.

(jš)

Krakovský Teatr KTO na AP

pohľadom troch

Úvodný deň festivalu AP 2010 bol zakončený s veľkou pompou, konkrétne v podaní uznávaného profesionálneho súboru KTO, ktorý vystúpil s predstavením Quixotage. Divadelný súbor z Krakova môže byť prešovskému divákovi známy, zavítal pred vyše mesiacom do DAD, kde predviedol inscenáciu Predám dom, v ktorom už nemôžem bývať.

Predstavenie Quixotage je prítlačlivé z viacerých dôvodov. Jednak je inšpirované známym dielom Don Quijote de la Mancha, jednak divákov vždy pritiahne a zaujme hereckým priestorom, ktorý využívajú. Inak tomu nebolo ani v Prešove. Predstavenie sa uskutočnilo pred novými priestormi DJZ a ako sme mohli vidieť získalo tým sebe vlastnú atmosféru. Ak by sme chceli charakterizovať Quixotage, mohli by sme hovoriť o honosnej „show“, no v skutočnosti je za tým viac. Pohybové divadlo v spojitosti s efektmi, kvalitnou atmosférickou hudbou, ktorá okrem vonkajšieho sveta zachytáva neustále aj vnútorný svet hlavnej postavy a bezchybné využitie svetla, nie len elektrického, ale aj živého ohňa vyvolávali v publiku až fyzické záchvevy umeleckého zážitku. Začali sme vymenovávať prvky, ktoré robia zo súboru KTO a hlavne z predstavenia Quixotage špičku, no ešte sme ani zďaleka neskončili. Toto pohybové divadlo nie je len o pohybe, akrobatických kúskoch a choreografiách hercov. Hlavnú nosnú časť predstavuje pohyb železných konštrukcií, ktoré predstavujú skutočný herecký priestor. Jeden z týchto mansionov predstavuje celý svet hlavnej postavy. Je chránená pred okolitým svetom, po svojom boku má stále ochranu. Ostatné mansiony sú fobie, paranoje, choroby a prekážky, ktoré Dona Quijota počas životnej púte postretli a on sa ich snažil prekonať.

Naturalistické až halucinogénne vízie chorej mysle, sú dopĺňané realistic-

Krakovskí divadelníci ohúrili Prešovčanom svojou monumentálnou divadelnou show.

kými prvkami, aby sme si stále uvedomovali, že blázni žijú v tom istom svete ako my, aj keď ho rytier de la Mancha nebol schopný vnímať. Kontakt s publikom, keď je ponúkané ovocím sa prehlbuje a strháva diváka do príbehu, ktorý je obmedzený iba na vnútorný svet hlavnej postavy. Môžeme badať viaceré symboly reálnych vecí, s ktorými sa musí človek vyrovnávať, ale napadajú aj človeka žijúceho vo vlastnom svete. Vojna, násilie, utrpenie, strach, pokrútenosť charakterov ľudí. S tým všetkým je konfrontovaný Don Quijote a všetky vymenované úskalia života sú prítomné cez symboly, masky, štylizovane dekorovaných hercov a pod. Okrem negatívnych prvkov netreba opomenúť aj to najdôležitejšie v živote – lásku, a nebola zabudnutá ani v predstavení. O to viac divák trpí, keď vidí ako psychický stav hlavnej postavy ničí túto krásu.

Šancu pokúšať ústrednú postavu dostali aj smrteľné hriechy v podobe tanečnic so svojimi posluhovačmi, ktoré sa dajú identifikovať pomocou farby šiat. Fialová predstavuje pýchu, červená smilstvo, žltá lakomstvo a zelená závišť. Sú to povahy, ktoré žiaľ vystihujú svet, v ktorom žijeme a vždy patrili medzi obľúbené ľudské neresti. Záverečná scéna, kde sú rozložené veterné mlyny rôznych veľkostí je parafrázou typického „boja s veternými mlynmi“. Symbolizuje rôznu veľkosť ťažkostí od tých najmenších, po tie najväčšie a zároveň ohraničuje a vymedzuje svet bláznov. K problémom a prekážkam sa treba nejako postaviť. Môžeme ich prekonať, alebo sa pred nimi snažiť ujsť. Vždy to tak bolo a vždy to tak bude No ako má riešiť problémy človek, ktorý tie reálne nevidí aj keď naňho vplývajú a snaží sa riešiť problémy neexistujúce?

Lukáš Makky, dejepis – estetika

Poľský súbor KTO predstavoval vrchol sobotňajšieho štartu AP 2010. Veľká produkcia, ktorá sa zjavila pred očami divákov na ploche pred novou budovou DJZ upútala nielen prítomných divákov, ale i náhodne okoloidúcich.

Notoricky známy príbeh o Donovi Quijotovi súbor spracoval novým originálnym spôsobom a to divadlom bez slov, mohutnou konštrukciou, cez ktorú sa predstavil celý príbeh. Množstvo metafor, obrazov bolo tým, čo odkazovalo priamo na Cervantesove myšlienky, ktoré vytvárajú rámec celého príbehu.

V prevedení vytvárali hlavnú kompozíciu dve postavy – Don Quijote a jeho sluha, ktorí putovali v priestore i čase. Túto ich cestu dotváralo množstvo príbehov iných, situácie paradoxu, bezvýchodiskovosti a absurdnosti, ktoré sú známe i z Cervantesovho románu.

Keďže ide o divadlo bez slov, celá prezentácia bola postavená na pohybe v priestore a na štylizácii tela, mimiky a gestiky, čo pre mnohých divákov spôsobilo nečitateľnosť príbehu. To však znamená iba jedno – zvyknutí sme pochopiť iba prvoplánové príbehy, a nie produkcie postavené na imaginácii a fantázii.

Jozefína Štefanská

Pred novou budovou DJZ stojí ťažko identifikovateľná konštrukcia prekrytá čiernou plachtou, z reproduktorov sa ozýva príjemná inštrumentálna hudba, okolo vyhradeného priestoru postávajú ľudia. Niektorí prišli cielene, niektorí zo zvedavosti, iní sa len tak spontánne pristavili. To, že sa v meste niečo deje, si mohli Prešovčania všimnúť už skôr, keď príprava tejto konštrukcie trvala takmer šesť hodín.

Zrazu hudba stíchnie, plachty sa odhrnú a pred divákmi sa začína odvíjať fascinujúce divadlo. Vysoké kovové pohyblivé lešenia, na ktorých a pod ktorými sa odohrávajú výjavy, svetelné a dymové efekty, práca s ohňom, figuríny rozličných veľkostí a tvarov, úžasná hudba, pestré kostýmy, priam akrobatické herecké výkony, a to všetko bez jediného slova. Dav ľudí

pred divadlom sa rozširuje, pristavujú sa seniori, ľudia v stredných rokoch, mládež i rodičia s deťmi. Počiatkové vyjadrenia ako „ja to nechápem“ utíchnajú a ľudia sa nechávajú pohltiť obrazmi, ktoré sa pred nimi odohrávajú. A pod touto vizuálnou stránkou, oslovujúcou širokú verejnosť, sa pre záujemcov o predlohu otvára ďalšia rovina, teda vo svojej podstate intímny príbeh smutného rytiera Dona Quijota, sprevádzaného verným sluhom Sanchom Panzom, konfrontovaného so všetkými stránkami ľudského bytia – s radosťou, bolesťou, rozkošou, vierou, strachom. To je Quixotage, Don Quijote v interpretácii krakovského súboru Teatr KTO. Symbolmi nabité predstavenie vrcholí, scéna s veternými mlynmi, nápadne pripomínajúcimi hroby, zastavuje dych.

Silu divadla, a najmä divadla pouličného, ktoré oslovuje širokú verejnosť, nielen ľudí, ktorí na predstavenie prídu cielene, dokumentuje aj poznámka istej slečny, ktorá záverečnú scénu interpretovala ako „božie mlyny melú pomaly, ale isto“. Aj divák neznalý kontextu a predlohy môže hľadať vlastnú interpretáciu, racionálne zdôvodnenie toho, čo precítil. Predstavenie končí, no hudba pokračuje a pocit, že sme práve boli účastníkmi niečoho výnimočného, pretrváva. A len tak ľahko nevyprchá...

Zuzana Fedorková, estetika – slovenský jazyk

Ide o cestu, alebo o cieľ?

Vizualitu doplnenú projekciou sme mohli vidieť na predstavení Krajina. Vystúpil s ním v DAD-e herecký súbor z Partizánskeho Divadla mladých Šesť Pé. Okrem toho sa na festivale predstavujú ešte ďalšie dva súbory, ktoré využijú túto formu ozvláštnenia. Bolo by však vhodné presunúť sa ku Krajina ako takej a ozrejmiť koncept a fabulu príbehu.

Autobus, v ktorom ľudia cestujú do vysnívanej „krajiny“ a ktorého jediný cestovný lístok je obrázok destinácie kam majú namierené predstavuje svet mimo realitu, je skôr akousi alegorickou víziou, v ktorej sú prítomné viaceré osoby a každá z nich sa snaží dosiahnuť svoj vlastný cieľ. Na jeden obraz môže cestovať len jedna osoba, nikdy nie dve, lebo aj keď si myslia, že majú spoločný cieľ, nemusí tomu tak byť. Pričom je vyslovená klišovitá myšlienka: „Niekedy je dôležitejšia cesta ako samotný cieľ.“ Realita je sprostredkovaná v podobe životov, ktoré sa snažia hlavné postavy opustiť a ktoré musia opustiť, aby dosiahli svoj cieľ a vystúpili na breh vysnívanej krajiny.

Vizuálny obraz z projektora dotvára atmosféru krajiny, ktorou autobus putuje, pričom je badateľná snaha symbolicky poukázať na pseudo-ciele ktoré človek dosahuje v živote, pritom si je vedomý, že ten pravý cieľ je niekde inde. Postavy cestujúce autobusom vytvárajú panoptikum rôz-

norodých typov, pričom najzaujímavejšie boli – asi – nevesta, ktorá ušla zo svadby, lebo jej celý život niekto hovoril, čo má robiť, slepec, ktorý cestuje už desať rokov a ešte stále nenašiel svoju krajinu, ale má ju v srdci, bohatá dáma schopná z Van Gogha odstrihnúť časť obrazu, aby sa jej zmestil do rámu a žena, ktorá sa bojí, že nenájde svoju krajinu a je preto schopná upokojiť sa aj s málom.

Predstavenie bolo doplnené atmosférickou hudbou, nie každý hudobný kus adekvátne vystihol zobrazovaný výjav, ale ako celok hudba funkčne niesla atmosféru. Herecké výkony v niektorých častiach strácali na kvalite ale zväčša iba vo víziách snov, kde išlo skôr o uvoľnenie a odľahčenie ako o kvalitu výkonu. Ako celok predstavenie Krajina rozhodne zaujalo, publikum pobavilo a malo svoje kvality, len viacerí diváci mali čudné pocity zo záveru. Na otvorený koniec mohlo byť predstavenie ukončené o trochu skôr a na dopovedaný príbeh bolo potrebné ešte niečo dotiahnuť.

Mobil ako problém každého z nás

Dvadsaťe storočie je bez pochyb dobou techniky, modernosti i pohodlia. Práve s týmto faktom sa spája existencia mobilných telefónov, tie predstavujú v hre Mobil ústredný predmet, ktorý môžeme nepopierateľne označiť ako symbolický.

Teroristický útok na letisku a mobilné telefóny bizarne prepoja a radikálne zmenia osudy a správanie štyroch obyčajných ľudí. Silný príbeh o komplikovanej rodičovskej láske; o ľuďoch, ktorí si radšej zavolajú, akoby sa mali stretnúť; o nehe a príťažlivosti, ktorá vzniká medzi cudzincami.

Príbeh bol pre mnohých divákov vďaka hereckému stvárneniu umeleckým zážitkom, v istom zmysle pobavením, keďže i napriek „tragickému podtónu“ vsadil na komickú paradoxnosť životnej situácie hrdinov.

No pre nás divákov je dôležité uvedomiť si hlavne odkaz inscenácie. Vydáva varovný signál o tom, že je pre nás pohodlnejšie komunikovať cez mobily, pričom si neuvedomujeme stratu čara privátnej komunikácie a preto sa stáva to, že existenčné problémy jednej rodiny musia protagonisti riešiť cez mobil, a to najmä kvôli komunikačnému od cudzeniu i tomu, že zvyk „mobilovej komunikácie“ poslal do zabudnutia starú triviálne nazvanú komunikáciu „tvárou v tvár“.

Dramatik, autor textu Sergio Belbel nechce len ilustro-

vať politicko-sociálny obraz sveta a jeho zlyhanie v komunikácii. Jeho hra je predovšetkým silným a konkrétnym osobným príbehom už spomínaných štyroch ľudí. Hovorí o komplikovanej rodičovskej láske, o neexistencii rodinných vzťahov, o ľuďoch, ktorí si radšej zavolajú, akoby sa mali stretnúť, o verbálnom násilí, ktorému sa ľudia denne vystavujú a hlavne o virtuálnej realite, do ktorej sa ľudia tejto doby utiekajú. A to všetko nie je iba ústrednou problematikou príbehu, ktorý sme mohli vďaka Mestskému divadlu Žilina prežiť, ale je to problém, ktorý sa dotýka bezprostredne nás všetkých.

Preto ďakujeme za neopakovateľný umelecký zážitok.

(jš)

Súťaž v divadelnej improvizácii s rekordom

Záver nedeľňajšieho večera sa niesol už tradične v znamení obecné známej improligy – prehliadky improvizovaných etúd. Na veľkej scéne DAD-u sa predstavilo rekordných šesť družstiev, študenti z Nitry, Partizánskeho a v neposlednom rade i študenti z prešovskej akademickej pôdy. Celým večerom sprevádzala originálna moderátorská dvojica študentov estetiky L. Papugová a S. Bilý.

Témy jednotlivých improvizovaných predstavení boli zozbierané ako myšlienky a nápady divákov, ktorí sa zúčastnili na večernej improlige. Realizovali sa dve súťažné kolá s týmito témami: skupina VIDY z Nitry: 1. kolo „Sex, drogy a rock and roll“, 2. kolo „Homosexuál si chce v predajni „Dráčik“ kúpiť okuliare na nočné videnie“, skupina O.A z Partizánskeho: 1. kolo Hadia rodinka na „AP“, 2. kolo „Papieriky no ta díky“, skupina Šuliňáci z Nitry: 1. kolo Únikový východ, 2. kolo Casanova v blázinci, skupina TyDida z Prešova: 1. kolo Mydlo v sprche, 2. kolo WC je na prízemí, skupina Mimóza z Nitry: 1. kolo „Binladin oznamuje spoluprácu s B. Mojsejom na novom bombovom projekte“, 2. kolo „Fúj“, skupina Druhý názov z Nitry: 1. kolo „Čo by som hral, keby som chcel byť hercom“, 2. kolo Posadil som dnes trávu, ale nezapršalo.

Vítazmi sa stali: VIDY, O.A a TyDida.

Na improlige bolo veselo.

Perličky z improligy

Okrem uvoľnenej atmosféry, ktorá sa tiahla „hodinou improvizovaných čísel“ sme mohli počúvať a zažiť zľava i sprava, no hlavne z úst hercov rôzne poznámky i dodatky, ktoré vyvolávali príval smiechu a nekonečnej pohody.

Tak napríklad:

– Pán PhDr. Miron Pukan, PhD., bol označený študentmi Nitry za „švárneho junáka“, keď ho z publika vybrali ako komparz a mal im svojou „silou“ pomôcť vytiahnuť veľrybu, ktorá stála v danom okamihu na javisku a tým ukončiť ich improvizované číslo.

– Moderátorov večera – L. Papugová a S. Bilého – študenti z Partizánskeho pomenovali ako: „vedúci a pani v šatke“.

– Študentky Nitry vystupujúce ako skupina „Mimóza“ pri improvizovanom čísle o téme Binladin oznamujú spo-

luprácu s B. Mojsejom... I tak sa končia improvizované čísla: „Už sme trápne, tak teda vyhodíme to tu do vzduchu.“

– Nedokončené improvizované čísla sa končili i takýmito vetami: „Nechytáme sa, tak poďme preč.“

– „Len tak, mimochodom, pre každú improvizovanú udalosť mám pripravenú jednu pesničku, ktorú by som vám chcel zahrat.“ Veta večera!

(jš)

ZRIAĐOVATELIA AP 2010: Rektorát Prešovskej univerzity, Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie Filozofickej fakulty PU, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR **ORGANIZAČNÝ ŠTÁB AP 2010:** prof. PhDr. Karol Horák, CSc., Mgr. Eva Kušnírová, PhDr. Miron Pukan, PhD., Diana Laciaková, Jozefína Štefanská, Lukáš Makky, Viktória Doričová **Adresa štábu:** VŠA, V. poschodie, č. 493, 488 **Kontakt:** 051/75 708 03 **E-mail:** kusnirov@unipo.sk. **APEČKOVINY, PRÍLEŽITOSTNÉ VYDANIE K AP 2010 Redakcia:** Mgr. Jozef Jurčisin, Jozefína Štefanská **Grafická úprava:** Peter Medvid' **Autori fotografií v 2. čísle:** Zuzana Fedorková, Nina Kušnírová **Autor plagátu AP 2010:** Tomáš Timko, ktorý je aj autor webovej stránky o AP www.ff.unipo.sk/ap.

[apečkoviny]

číslo 3/2010

Informačné noviny 44. ročníka súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov

Zriaďovatelia a partneri:

Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR, Rektorát Prešovskej univerzity, Filozofická fakulta PU, Inštitút estetiky, vied o umení a kulturologie, OZ Akademický Prešov, Poľský inštitút Bratislava, Matica slovenská Martin, DJZ, DAD, PKO, V-klub Prešov

Mediálni partneri:

Kam do mesta, Rádio Prešov, Mediálka TV, IRŠ PU, TASR, STV, Slovenský rozhlas, TV Markíza, Prešovský večerník, Korzár

Súťaž vo vlastnej literárnej tvorbe AP 2010 mala zopár špecifík

Tohtoročná súťaž vo vlastnej literárnej tvorbe vysokoškolákov mala pár kvantitatívnych i kvalitatívnych špecifík, ktoré by som chcela čiastočne pripomenúť. Najskôr uvediem fakty. AP 2010 sa zúčastnilo tridsať autorov, čo je približne o desať menej ako minulý rok; z toho bolo osemnásť poetov a dvanásť prozaikov (chcela som napísať „budúcich“ autorov, no zavčasu som si uvedomila, že niektorí z nich už básnici a prozaici reálne sú).

Z tohto konštatovania vyplýva, že sa zmenila kvantitatívna disproporcija medzi poéziou a prózou, typická pre mladých autorov. Kým v predošlých ročníkoch tvorili prozaici ledva štvrtinu z celkového počtu zúčastnených, v tohtoročnom AP je ich viac ako tretina. Nevie, svedectvom čoho je nárast prozaických textov, no ak vezmeme do úvahy, že prózu väčšinou začiatovníci nepíšu, je to (aspoň pre mňa) celkom potešiteľný jav, no kolegovia, hodnotiaci poéziu, označení kolegom Petrom Milčákom ako „suchári“, by iste prezentovali iné stanovisko. Je tiež nebyvalé, že v tomto roku prispeli do súťaže predovšetkým autori z iných vysokých škôl ako je PU. „Našu“ štrnásťku porazila „cudzia“ šestnásťka, predovšetkým z UMB v Banskej Bystrici. Je celkom možné, že viacerých autorov z PU odradi-

lo hodnotenie minuloročnej poroty či priebežné konzultácie s pedagógmi, ale najpravdepodobnejším vysvetlením menšinového zastúpenia „našich“ je hektický zápočtový týždeň, do ktorého ešte „nevhupli“ hoci len napr. študenti UPJŠ v Košiciach. Napriek menšine „domáci“ hrali dobre, aj preto si odnesú väčšinu cien.

Napriek miernemu poklesu kvantity nemožno – v kategórii prózy určite – uvažovať o kvalitatívnom vzostupe. Päť kvalitných próz z dvanástich by bolo dosť aj pri posudzovaní textov renomovaných autorov. Hodnotu textov potvrdilo aj bezbolestné rozhodovanie porotcov poézie (Peter Milčák, Ján Gavura, Jozef Palaščák) a prózy (Marta Součková, Ivana Taranenková, Peter Karpinský), ktorí sa na cenách zhodli takmer jednoznačne.

ODMENENÍ NA AKADEMICKOM PREŠOVE 2010

Oficiálne výsledky vlastnej literárnej tvorby na AP 2010:

Poézia:

1. Lenka Dzobová, FF PU v Prešove
2. Ľuboš Lehocký, FF UKF Nitra
3. Veronika Jančíková, FF PU v Prešove

čestné uznania: Jana Varcholová, FF PU v Prešove a Eva Ester Majerová, FHV UMB v BB

Próza:

1. Anna Vlčková, FF PU v Prešove
2. Lenka Suchá, FF PU v Prešove
3. Mária Klapáková, FF PU v Prešove, Peter Kováčik, FF PU v Prešove a Vladimír Majcher, FF PU v Prešove

Oficiálne výsledky súťaže v umeleckom prednese AP 2010:

Poézia:

1. neudelené
2. neudelené
3. Lukáš Ivanko, FF PU v Prešove a Viktória Doričová, FF PU v Prešove

Próza:

1. Lucia Račková, FF PU v Prešove

2. Laura Urbanová, FF PU v Prešove a Sidónia Semanová, FF KU v Ružomberku
3. Lenka Dzobová, FF PU v Prešove

Ocenení na AP 2010 v kategórii študentské divadlá:

Laureáti:

1. ŠD FF PU, Prešov: Tri fragmenty nepokoja (workshopové predstavenie)
2. ŠD Ja a My UKF, Nitra: Pelikáni v pustatine (3. príbeh)

Ceny:

Cena za režijný prístup divadelnému združeniu z Partizánskeho v inscenácii Krajina, Cena divadelnému súboru VIDY UKF, Nitra za invenčný hudobno – muzický prístup k detskému divadlu v inscenácii Rozprávka o Lesii, Cena ŠD pri PF PU Padák za inšpiratívne scénické stvárnenie témy v inscenácii Navzdý zavrhnúť!, Cena Divadlu Etudy, Kendice za improvizáciu kolektívu v študentskom kabarete, Cena ŠD FF PU za inovačné scénické stvárnenie témy v inscenácii Tri fragmenty nepokoja (workshopové predstavenie).

Autentické reakcie

Z programu AP 2010 stojí za zmienku i kvalitná beseda čitateľov so spisovateľom Antonom Hykisom, výborne moderovaná doc. Martou Součkovou. Nebýva pravidlom, žeby špičkoví slovenskí prozaici zavítali na akademickú pôdu. To, o čom sa učíme z encyklopédií slovenskej literatúry odrazu ožilo autentickou, „nekaširovanou“ bezprostrednou reakciou spisovateľa na rad otázok, podnetov moderátorky i účastníkov. Nepremárnená príležitosť.

(lk)

PhDr. V. Donner spomína na začiatky AP

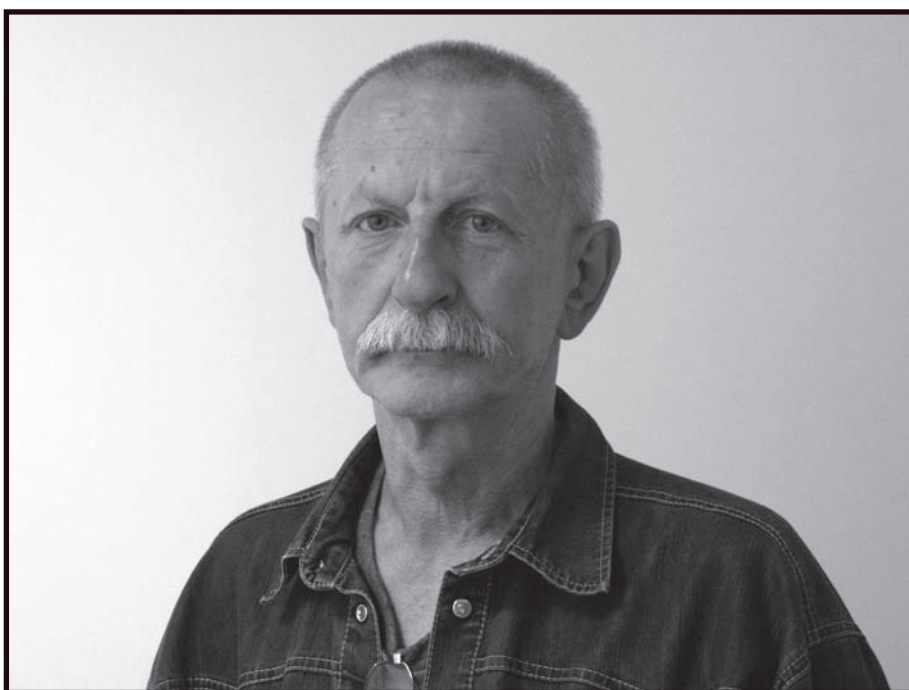
Apečkoviny hovorili s novinárom PhDr. Vladimírom Donnerom (63, na obr.), bývalým prešovským vysokoškolákom, ktorý patrí medzi pamätníkov začiatkov Akademického Prešova.

Ako si spomínate na prvé ročníky AP?

Na vysokoškolské štúdium do Prešova som sa dostal v roku 1967, dovtedy som pracoval v kultúre na Orave. Práve tam som sa v roku 1965 spoznal na Hviezdoslavovom Kubíne s Karolom Horákom, už vtedy šéfom študentského divadla. Keď ma stretol v Prešove, ako študenta, vôbec nebol prekvapený. Vtiahol ma do divadielka, dokonca ma prinútil recitovať v predstavení Samopasné hry a rýmovačky Hansa Sachsa. Po premiére aj Horák pochopil, že nie som javiskový typ. A tak mi dal organizátorské úlohy, lebo v divadielku som bol medzi kolegami a kamošmi. O rok neskôr ma zvolili za študentského riaditeľa divadielka. Tam začalo aj moje kamarátstvo aj s Ivanom Benkom, spolužiakom a kolegom v divadielku.

A ako to bolo s AP, s jeho názvom?

Bol som prvák, ale s praxou v kultúre. Keď prišla ponuka organizovať v Prešove súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov, šéf vtedajšej katedry ma hodil do vody: „Pán kolega, vy to zvládnete.“ Poďakoval som sa za dôveru. Keď sme si uvedomili, že sa do Prešova chystá približne tisíc kultúrychtivých účastníkov, nebolo nám všetko jedno. Termíny začali horieť a divadielko išlo na zájazd do vtedajšej Juhoslávie. Jeden sa musel obetovať, bol to Ivan Benko, ostal doma a vybavoval čo bolo treba. Najmä ubytovanie. Asi tam sa zrodila jeho chuť šéfovať internátu. Podujatie vyšlo, súťaž bola na tie časy veľkolepá. Keď sa súťaž hodnotila, navrhol som, aby sa Prešov usiloval o niečo také, ako je Hviezdoslavov Kubín. Poslali ma s návrhom na mi-

nisterstvo školstva do Bratislavy. A tam sa ma úradník opýtal, ako by sa súťaž mala volať. Odpovedal som okamžitým nápadom: Akademický Prešov. A bolo.

Ako si spomínate na vtedajšiu atmosféru?

Ako na niečo úžasné. Napríklad skúšky a predstavenia boli na piatich miestach. S vedúcimi súborov sme sa z internátu dorozumievali vojenskými vysielaczkami, mobily vtedy ešte neboli. Alebo – skupina siedmich organizátorov – študentov rovnaké oblečenie – bledosivé žakety. Boli sľúbené aj odmeny, za prohibíciu a ak všetko dobre dopadne, fľaštička ohnivej vody. Bola. A keď sa minister školstva zabudol v hoteli pri raňajkách, išli sme po neho starou dodávkou, lebo účinkujúci a hostia čakali. Minister, neminister, išiel s nami.

Stáli ste aj pri zrode známeho podujatia Výpredaj?

Sedel... V kancelárii divadielka sme sa asi piati rozprávali, že sa pri konkurze do kolektívu hlásia aj neherci. Nevedeli sme, ako ich iniciatívu využiť. A vtedy, dnes už nebohý kolega Bohuš Socha, prišiel s návrhom, že by sme mohli s nimi urobiť predstavenie, v ktorom by sa sami predali. Tak sa zrodil Výpredaj.

(red)

Svadba, alebo krvavé jatky po španielsky

Po slávnostnom otvorení AP 2010 rektorom Prešovskej univerzity prof. René Matlovičom sa na javisku Divadla Alexandra Duchnoviča predviedlo Biele divadlo z Bratislavy s inscenáciou Lorcovej Krvavej svadby. Skromná scénografia a primerané kostýmy korešpondovali s koloritom španielskeho vidieka. Na výraze, geste a emóciách však nešetrili, nanešťastie. Už zo samotného názvu si každý vie predstaviť ústredný konflikt inscenácie. Bratislavčania neposkytli divákovi iný pohľad. Nešťastná vdova je nešťastná od začiatku do konca, Leonardo v červenej košeli bude (ako sa každý vedel dovtípiť) vrahom. Po smrti oboch sokov na scénu prichádzajú ďalší a ďalší kvíliaci herci, zalamujúci rukami, pre prípad, že by si niekto tragédiu, ktorá sa odohrala, nevšimol. Osviežením pre inscenáciu bol pohyb hercov mimo javiska, ale ani ten nepremohol azda najväčší omyl inscenácie. Živú sochu, záhadnú bytosť, ktorá sedela po celý čas v úzadí a prehovorila až v záverečnej časti predstavenia. Nápad nebol zlý, ale vložiť do úst repliky o fatálnosti činu, postave, ktorá má masku, a preto nemôže dobre artikulovať bolo nepremyslené. Biele divadlo sa pridržiavalo klasického dramaturgického spracovania a možno by nebolo na škodu ak by aj pri herectve a dramaturgii nezabúdalo na kanonické: menej je niekedy viac.

Adela Makšimová, es - sj

4 ročník AP sa začal divadlom poézie Anima. Oni ma však vôbec nezaujali. Možno to bolo témou, možno spracovaním. Po nich však prišlo Biele divadlo z Bratislavy. Ich inscenáciu po-

važujem za solídnejší začiatok festivalu AP. Tento súbor spracoval drámu F. G. Lorcu Krvavá svadba. Nebudem sa však vyjadrovať k dráme, ale k jej prevedeniu. Herecký výkon hlavných protagonistov bol obstojný. Pohybovo (teraz myslím využívanie priestoru) boli na vynikajúcej úrovni, aj keď mne sa zdalo, že niektorí herci hlasovo výrazne zaostávajú. To, čo by som rada vyzdvihla bolo, že súbor využíval nielen plochu javiska, ale aj celého hľadiska a tiež využívanie symbolov v inscenácii. Mala by som však pripomienku. Do červenej košele by som obliekla otca nevesty a nie jej únoscu, pretože proti nemu to bolo vlastne celé namierené. Výraznejšou chybou predstavenia bola technická stránka. Osvetlenie predstavenia sa zdalo hektické a nepripravené, no vyslovene rušivo pôsobilo len asi v dvoch prípadoch.

Komplexne však toto predstavenie hodnotím kladne a súboru želim úspešné umiestnenie v súťažnej časti festivalu AP.

Simona Starinská, es – sj

Temperament, nikdy nekončiaca vášeň, konvencie, pravidlá, večné tradície a opozitne symbol pomsty a krvilačnosti. To i omnoho viac predviedli herci Bieleho divadla. Napriek jednoduchému až triviálnemu príbehu o „zakázanej

láske“ sa im podarilo predviesť majstrovstvo ukryté v Lorcovom príbehu.

Dva rody znepriatelila smrť a to sa nesie a putuje v rodinách celé roky a generácie. Atmosféru prepletenú komplikovanosťou vzťahov pripomínajúcou miestami ideu argentínskych telenoviel sa hercom podarilo stvárniť naozaj úctyhodne.

(jš)

Evino OKO

Fajn atmosféra na prezentácii troch dielní:

I. BARLA – ELEMENTARISTIKA ORÁLNEHO VÝRAZU (28. APRÍLA – 2. MÁJA):

Výborná atmosféra, hlasové cvičenia výborne zohraté, humor starých šlabikárov zvládnutý v podaní mladších i starších členov ansámbľu. Prezentované v rámci AP 3. mája na MS DAD.

(P. Kliková, Z. Henčeková, L. Papugová, L. Račková, L. Ivanko, Z. Kováčová, Š. Štec, T. Pavlič, L. Pacek, S. Bilý)

I. ŠÁRIK – ĎALŠIA LEKCIA Z BIOMECHANIKY (30. APRÍLA – 2. MÁJA):

Pohybová lekcia z biomechaniky. Herci boli chvíľu tapetou, následne pohyblivou tapetou. Ba aj spievajúcou klávesnicou, tiež žinenkou, nábytkom pána Ikaja. Potvrdená kvalita skôr narodených (L. Papugová, S. Bilý, L. Pacek, L. Račková) i tých „benjamínov“ (Z. Henčeková, P. Kliková, Z. Kováčová). Prezentované 3. mája na MS DAD.

K. HORÁK – M. PUKAN – METAMORFÓZY ALTERNATÍVNEHO DIVADELNÉHO VÝRAZU (30. APRÍLA – 3. MÁJA):

„Tri fragmenty nepokoja“ prezentovali tri odlišné divadelné poetiky:

– „nemohru“ Malé dejiny (výborný výkon Z.

Henčekovej v 20-minútovej etude s takmer desiatimi papierovými figúrami, ktoré predstavovali traumatizovanú rodinu);

– divadlo „rituálu“ života rodiaceho sa autora v nápore slova a dejín; oproti predošlej „nemohre“ záľaha slova (zosilňovaného z reproduktorov), kolektívne zvládnutá manipulácia s obrovskými figúrami prestavujúcimi hlavu – Zem a ľudské zmysly (názov tejto časti: Veľké dejiny);

– tretia časť (o 16. h neuvedená, no videná na skúške deň predtým) s názvom Rubato desolato demonštruje brutalitu súčasníka ako problém (súvisí to aj s predchádzajúcimi dvoma časťami); civilné herectvo „samého seba“ (solídna práca Z. Henčekovej a L. Ivanka, ale aj S. Bilého a L. Papugovej). Celok ráta s diváckym dotvorením.

SKRAT

„Nemohra“ Mŕtve duše bratislavského SkRATu je parabolou o ľudskej – hodnotovej – vyprázdnenosti. Prvých 15 – 20 minút zážitok, ktorý potvrdzuje špičkovú úroveň tohto popredného slovenského alternatívneho divadla. Bohužiaľ, v ďalšej časti predstavenia sa opakujú postupy, akcie, situácie, zmocňuje sa nás kolegyňa nuda.

Praha

Aj takéto performance môže byť v slovenskom kontexte prínosom. Apečko je o rozličných poetikách.

Komický zrod spisovateľa

Zrod inscenácie Divadla Etudy z obce Kendice sa viaže k workshopu národnej divadelnej dielne v Levoči (2009). Pod vedením režiséra J. Krasulu sa súbor pokúsil o inscenačný tvar v duchu „novinového divadla“ pod názvom Združenie Umenie pre všetkých: Slovak Press.

Toto ich workshopové bádanie sa ďalej rozvíjalo, s rozšírenou verziou pôvodnej workshopovej tvorby sa prišli ukázať na 44. ročník AP na MS DAD.

Ich predstavenie bolo fragmentmi, ktoré vypovedali príbeh o zrode spisovateľa, bola to metafora,

ktorá odkazuje nato, že pravý spisovateľ sa ním skutočne stáva už pri svojom narodení a namiesto prvého „klišovitého“ slova mama povie slovo pero. Paralelne so životom hrdinu sprostredkúva nadprirodzený svet, svet bohov na Olympe. Boh Zeus práve na tomto mieste prerozdeľuje jednotlivé „press“ úlohy bohov, ktorí spolu s ním zasadať na tomto symbolickom mieste.

Celá inscenácia sa nesie v komickom duchu, čo v utorkový podvečer uvoľnilo hektiku presunov na AP.

(jš)

SONDA DO „VEĽKEJ REVOLÚCIE“ – DOKUMENT A DIVADLO

Predstavenie, ktoré od samotného začiatku aktivizovalo svojou silou i signálmi, dovolím si povedať všetkým divákom, ktorí sa prišli do historickej budovy DJZ pokochať súčasťou divadelnou tvorbou súboru Stanica Žilina – Záriečie.

Inscenácia J. Šimka Posledná historická úloha mladej generácie rozpráva o zamatovej revolúcii 1989, ktorú sme mohli vidieť prostredníctvom pohľadu jej účastníkov. Hovorím o troch hercoch, ktorí predstavujú na jednej strane hlavných hrdinov a na druhej strane účastníkov, respektíve rozprávačov revolúcie. Priame dialógy a monológy predstavujú ostrú kritiku i akúsi sondu do vtedajšieho spoločenského života. Miestami smutná realita dostávajúca sa na povrch, inokedy komediálna fraškovitosť. Tým všetkým boli stvárnene mnohé situácie „veľkej revolúcie“.

Mnohé poznámky staršej i mladšej generácie vypovedajú o tom, že komplikovanosť tejto zložitej už dejinnej udalosti zmiatla účastníkov a vytvorila dva tábory divákov. Tých, ktorí si mohli túto udalosť odžiť a tých, ktorí vedomosť o tejto udalosti majú iba prostredníctvom výpovedí iných, tých, ktorí to na vlastné oči nevideli a túto udalosť priamo nezažili.

No tak či tak, výborné spracovanie tak náročnej a tabuizovanej témy!

(jš)

Inscenácia Posledná historická úloha mladej generácie vznikla v rámci medzinárodného umelecko-výskumného projektu „68-89 Divadlo. Doba. Dejiny“, na ktorom sa okrem Stanice Žilina – Záriečie podieľalo aj Divadlo Archa (Praha, ČR), Divadlo Husa na provázku (Brno, ČR), Kampnagel (Hamburg, NSR) a Sophiensaele (Berlín, NSR). Historici, filozofi a divadelníci sa takýmto spôsobom pokúsili reflektovať zásadné spoločenské, politické, umelecké zlomy.

Režisér Ján Šimko pristúpil v scéničkom „výklade“ témy '89-teho sebe vlastným spôsobom. Metódou výskumu, zbierania informácií, nahrávania rozhovorov a selekcie vytvoril kvalitné dokumentárne divadlo. Výborný scenár, minimalistická scéna (akoby opak tej historickej zo 17. septembra 1989) a vhodne zvolená hudba znejúca naživo vytvorili spolu verný a sugestívny obraz nesúci v sebe jasný názor. Aj napriek takmer hodinovému meškaniu diváci vydržali a podľa živých reakcií dobre urobili. Až na miestami subjektívne herecké indispozície mali možnosť vidieť poctivé a dobré dokumentárne divadlo. Ukážka správnym smerom sa uberajúcej alternatívnej divadelnej scény.

Teatr BOB a jeho fragmenty

Roland Topor, poľský autor, karikaturista, ktorý emigroval do Paríža sa stal námietom pre Teatr BOB z Krakova. V priestore V-klubu na Budovateľskej ulici predviedol súbor (divadlo v nedivadelnom priestore) inscenáciu Zabawy Toporem, ktorá okrem scénického majstrovstva vytvárala symbiózu s hudobným sprievodom poľskej skupiny Sublokator. Nuansy deja a atmosféru celého predstavenia lemovala projekcia, ktorá jednotlivými metaforickými obrazmi dotvárala stvárnovaný príbeh.

Divákom sprostredkovali príbeh dvoch svetov: sveta živých a mŕtvych, pohyb v týchto dvoch priestoroch sa posúval od línie tragickosti do línie komického. Na základe videného môžeme hovoriť do istej miery o odstránení príbehu, dalo by sa hovoriť až o fragmentarizácii deja a nekontinuálne rozvíjanej situácii, tým mám namysli to, že dej bol vystavaný z jednotlivých „fragmentov“, ktoré boli prepojené témou.

(jš)

Vyzerá to tak, že pre tento ročník AP sa akosi náhodou stal spojovacím ohníkom dramatisácie a tvorcom atmosféry vizuálny obraz projekcie dotvárajúci osobitosť jednotlivých divadelných vystúpení. Mohli sme byť toho svedkami i na predstavení vo V-klube. Súbor Teatr BOB skombinoval vizuálnu, zvukovú a hereckú zložku do kompaktného celku hraného v priestoroch vysokoškolského klubu.

(lm)

Všehochuť podľa SkRAT-u

Smutnosmiešne, konkrétneabstraktné, brutálnonežné, maximalistickominimalistické, šokujúce aj banálne, živé aj neživé, desivé aj upokojujúce, čiernobiele aj farebné, odvážne aj cenzúrované obrazy, momentky, výjavy a skice z ich, našich aj vašich bytov, chodieb, spální, kúpeľní, kuchýň, pivníc, predsiení a obývačiek. Nakúkanie, zízanie, špehovanie! Všetko, čo ste chceli vedieť o pocitoch voyera a hanbili ste sa k tomu priznať!

SkRAT chce v Mŕtvych dušiach vypovedať o veciach, ktoré sú možno menej hmatateľné, ale o to intenzívnejšie.

Mŕtve duše sú beztextovým divadlom výjavov, znázorňujúcim tzv. panelákovú kultúru a ľudí, ktorých životy sú navzájom poprepletané, no vyprahnuté. Ich drámu bez jediného slova spôsobuje každodenný život vyplnený triviálnymi situáciami. Prázdne nočné sídlisko vrhá tiene na svojich obyvateľov; v inscenácii vidíme fragmenty bytov – spální, kuchýň, kúpeľní, v ktorých sa každodenne stávajú väčšie či menšie tragédie. Títo ľudia túžia po naplnení, ale nie sú schopní žiť podľa svojich predstáv. Presúvajú sa vo svojom svete z jedného miesta na druhé, komunikujú bez slov, plačú bez slz, smejú sa bez hlasu. V inscenácii sú použité fragmenty z videofilmu Olgy Paštékovej Petržalka po polnoci a tieňové animácie Daniely Krajčovej.

Predstavenie na veľkej scéne DAD bolo výbornou prehliadkou súčasnej slovenskej alternatívvy.

(jš)

Nový cirkus na AP

Nový cirkus je divadlom vyjadreným pomocou obdivuhodného umenia akrobatického a ekvilibristického. Je kombináciou fyzického, presnosti, dokonalosti, zároveň v sebe skrýva nutnú dávku umeleckej slobody, improvizácie, estetickej krásy a osobnej výpovede.

Predstavenie v štýle nového cirkusu s názvom Postav na čaj! zavedie divákov bez slov do sveta dvoch dievčat, ktoré sa pohrávajú s prácou na javisku i hľadisku. Mnohí z nás sa neraz pri tomto predstavení Katedry pantomímy HAMU, Praha pristihli, že sa skôr sústredili na pohyb ako na tematické spracovanie danej témy.

Vzdávam hold ich pohybovému divadlu. Mohli sme vidieť krásy kriviek, ladnosť, synchronnosť, proporčnosť, striedajúcu sa dynamiku so statikou. Jednoducho povedané: umelecký zážitok.

(jš)

Uhlárov ponor do života

Kurióznym predstavením pondelkového večera v prešovskom PKO bolo dielo od Blaha Uhlára a kol. Ponor v stvárnení trnavského združenia Disk. Kurióznosť inscenácie pramenila z dvoch protipólov. Toto predstavenie polovicu publika zaujalo a druhú pobúrilo. Zdrojom pobúrenia bol ten istý dôvod, ktorý prvú polovičku nadchol. Až naturalistická komunikácia protagonistov okorenená o značnú mieru vulgarizmov, ktoré boli minimálne vo väčšine použité bezúčelovo len na zaujatie prípadu na vyvolanie šoku u divákov.

Aby sme pochopili charakter predstavenia, nemôžeme hovoriť o linearite deja, zložitej fabulácii, ani retrospektíve a dokonca ani o žiadnej inej typickej výstavbe deja. Celé predstavenie tvorili skôr krátke etudy zo života, pri ktorých by ste si pomysleli, že ich okrem protagonistov nič nespája. Nebolo tomu tak. Bol tu jeden určujúci a spojovací článok a to konkrétne téma života. Presne tak – život bol tým, čo inšpirovalo vznik tohto predstavenia. Aj keď viacerí z publika by so mnou nesúhlasili, ale treba povedať, aspoň ako mi môj vkus a môj rozum hovorí, že aspoň jednotlivé vyobrazenia inscenácie.

Lukáš Makky

„**Ž**ijeme v deformovanom prostredí. Sloboda je zvláštna vec. Veľa ľudí má ‚nejakého‘ Boha nad sebou. Buď je to on alebo akýsi ideál, ktorému sa človek korí. Je to niečo, prečo žijete, tvoríte. V mojom prípade je to divadlo a ja sa budem pred ním korit.“ I cez tento citát Blaha Uhlára môžeme chápať a interpretovať jeho tvorbu. Divadlo je jeho život, energia i útočisko.

Dielo Ponor predstavuje hĺbkovú sondu do duše jednotlivých hrdinov, ktorí svojimi monológmi i dialógmi vyjadrovali existenčné pocity, myšlienky, pravdu svojich svetov.

Spontánnosť bolo to, čím si hra získala divákov, nie nútená štylizácia, ale prostý prejav, ktorý nás dennodenne obklopuje.

Jozefína Štefanská

Témy, ktoré sa nás týkajú

Na malej scéne Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove vystúpil v nedeľu súbor Ja a My, pôsobiaci na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, s predstavením Pelikáni v pustatine. Tri jednoaktovky Valentína Krasnogorova spracúvali tému odcudzenia a nedostatku komunikácie medzi partnermi.

Hneď v úvode divákov zaujal netradičný spôsob uvádzania postáv na javisko a neskôr priznaná zmena scény, ktorú herci absolvovali za znenia hlasnej hudby a povzbudzovaní výkrikmi ako „šup, šup, šup, šup, idéš.“

Ústredným motívom prvého príbehu sa stala neviditeľná stena, ktorá sa jedného dňa objavila v strede manželskej postele. Táto stena odolávajúca kladivu, vrtačke i dynamitu zrazu rozdelila partnerský svet na dva uzavreté priestory a dala mužovi i žene odvahu povedať veci, ktoré by inak nevyriekli. Pantomimické stvárnenie tejto bariéry bolo veľmi zaujímavé, rovnako ako pokusy o jej odstránenie. Metafora steny ako konečného štádia neschopnosti komunikovať je však dosť čitateľná, preto niektoré monológy v druhej polovici pôsobili nadbytočne až popisne.

V druhom príbehu sa do konfliktu dostali životné očakávania dlhodobých partnerov. Príbeh ženy v domácnosti, túžiacej po vlastnom rodinnom dome, zatiaľ čo jej muž snívá o mladšej žene, ponúkol mnoho „smutnosmiešnych momentov“, zaujal aj záverečný prerod domácej žienky na ženu – dračicu. Podobne ako v prvom príbehu však začali byť časom scény s mladou tenistkou predvídateľné a nad-

bytočné.

Tretia časť pôsobila najkomplexnejším dojmom. Príbeh zobrazujúci paralelne dva osudy predstavil mladú ženu, hľadajúcu lásku, a muža, ktorý tak túži po kontakte, že si platí lekárske prehliadky, len aby pocítil ľudský dotyk. Tieto dva osudy dopĺňali ďalšie dve postavy zobrazujúce ľudskú samotu, čo spôsobilo, že z trojice príbehov bol tento „najvážnejší“.

Predstavenie prinieslo svojsky spracované témy, ktoré sa nás dotýkajú. Na záver snád' len výhrada, že menej je niekedy viac a že to, čo sa divákovi ponúka v divadelnom jazyku, už nie je nutné verbalizovať.

Zuzana Fedorková, Es – Sj

Česká ponuka na AP 2010 je o samote a izolácii

Handa Gote research & development, Praha je projekt vytvorený pre výskum a vývoj tanečného, pohybového divadla a výtvarného divadla, bez pochyb hudby a zvukového designu. Skupinu založili v roku 2005 hudobník a zvukový designer Tomáš Prochádzka, choreografka a tanečnica Veronika Švábová, scénograf a výtvarník Robert Smolík a počítačový špecialista Jakub Hybler.

Slovo *handa gote* má pôvod v japonskom jazyku, členovia skupiny sú obdivovateľmi japonskej kultúry. Skupina v projektoch využíva živú hudbu, sound art, pracuje s prvkami fyzického divadla, tanca a vizuálneho umenia. Každý člen je zároveň technikom, hudobníkom, hercom i performerom.

Mottom hry Emily je citát Emily Dickinsonovej „I find extasy in living.“ (Život je mojou extázou.) Pohybový projekt V. Švábovej je inšpirovaný poéziou a životom E. Dickinsonovej, zakladateľky modernej americkej poézie, ktorá sa vzdala života v spoločnosti – asi v tridsiatich rokoch sa navždy uzavrela v rodičovskom dome, kde žila spolu so svojou sestrou a s nikým sa nestýkala. Izolovala sa preto, lebo nedokázala znášať stratu milovaných osôb a preto komunikovala so svetom iba prostredníctvom listov. Táto izolácia spôsobila, že videla všetko s istým nadhľadom, bez prízemných vášní a peripeitií všedného dňa, ale pritom s citom a porozumením a so zvláštnou fantáziou. V izolácii sa mohla venovať svojim básňam, ktorých napísal viac ako tisíc. Sú krátke, nachádza sa v nich podoba s japonskými haiky.

Inšpirácia siaha aj k zdroju internetu, ktorý Handa Gote nazýva „encyklopédiou novodobej ľudskej osamelosti“. Použitie autentických textov blogov a inzerátov predstavuje výpovede o dnešných ľuďoch a ich existenciálnej úzkosti.

Hra začína bzučaním a praskaním zle pripojenej gitary a trhanými krehkými vzdychmi. Prítomnosť jednej hračky na javisku vzbudzuje napätie. Žena v ružových plesových šatách spieva úvodnú pesničku, odloží gitaru a prechádza na iné miesto, na ktorom začína tancovať. S nohami pevne pripútanými k zemi.

Bez premostenia nasleduje ďalšie číslo. Žena sa usadí k pracovnému stolu, na ktorom má pripravené rôzne nástroje. Na projekčnom plátne v pozadí pritom matne zahliadneme jej tvár a detaily predmetov na stole. Tvár sa veľmi pozorne schýľuje nad pracovnú dosku, tento jej pohyb vyžaruje sústredenie.

Pracuje s ilúziou, ale zároveň poukazuje i na to ako ju vytvára. Predstavenie sprostredkúva svet človeka, ktorý sa nebojí byť sám. Obmedzenia a naopak výhody človeka, ktorého nikto nepotrebuje. Iná fantázia, iný čas, iná realita, ktorú prežíva.

Predstavenie chce, aby mali ľudia celistvý zážitok zo súzvuku všetkých jeho častí. Tým mám na mysli súhrn svetla, zvuku a pohybu.

Skupina odmieta používať prvoplánovú manipuláciu s pocitmi. Skôr rozbíjaním očakávaných postupov provokuje diváka k tomu, aby sledoval svoju vlastnú spontánnu odozvu. Samota je hlavným kompozičným prvkom celej hry.

Avšak mnohí z nás predstavenie neprijali, teda logicky z toho vyvstáva otázka – nebolo toho všetkého až priveľa? Nekonečné používanie metafor, obrazov, ktoré v divákoch v sále vyvolávali zdesenie a nie umelecký záži-

tok, to všetko sme mohli vyčítať z tváří divákov. Preto sa pýtam, je potrebné doháňať diváka až do takýchto stavov, aby sme poukázali na osamelosť života E. Dickinsonovej?

Jozefína Štefanská

Pražské zoskupenie Handa Gote predviedlo v DAD-e monodrámu Emily, ktorá vznikala ako reakcia na poéziu americkej poetky Emily Dickinson (1830 – 1886). Poetka prežila celý život v štáte Massachusetts, okrem jedného roka, ktorý strávila v seminári Female Seminar. Nikdy sa nevydala, prežívala však hlboké priateľstvo s viacerými mužmi. Počas svojho života takmer nepublikovala – vyšlo jej len sedem básní. Písala tajne. Po smrti sa v jej pozostalosti našlo viac než deväťsto básní, neskôr ďalších približne deväťsto.

Inscenácia nemala pevný scenár, žiadny monológ a aj napriek tomu zanechala v divákovi odkaz. Aký konkrétny, to je individuálne. Z výrazu herečky a akcie, ktorú prezentovala sme mohli vyčítať strach a neistotu, izolovanosť, citový chlad a hľadanie vlastnej identity. K tomu herečke pomohli nielen kostýmy, ktoré striedala priamo pred očami divákov, ale predovšetkým masky (každá z iného materiálu a s inou výpovednou hodnotou). Dickinsonová pracovala v básňach najradšej s metaforou, paradoxom a hádankou. Zvuk bol často kľúčom k ich zmyslu, a preto bola neoddeliteľnou súčasťou predstavenia hudobná zložka. Elektronická sugestívna hudba, vznikajúca priamo pred nami, miestami psychodelický spev, a rovnako aj videoprojekcia mali priblížiť divákovi svet tejto poetky. Nie každý divák bol ochotný znášať hlasnú hudbu, herecký prejav ochudobnený o slovo a nelogickú akciu na javisku. U tých, ktorí vydržali ostal akýsi slovami ťažko uchopiteľný pocit, rovnaký aký ostane po prečítaní básne, a to bolo cieľom.

Adela Makšimová, estetika – slovenčina

Z BÁSNE EMILY DICKINSONOVEJ:

Keď aspoň raz ulávím trápeniu
alebo žiaľu, ak aspoň raz pomô-
žem v bolesti. Keď len zdvih-
nem vtáča vypadnuté z hniez-
da alebo zmiernim niečie ne-
šťastie. Tak nežila som nadar-
mo, nezišla som na scestie.

Český projekt Handa Gote uviedol na AP 2010 predstavenie s názvom Emily. Ako uvádza oficiálna stránka projektu, handa gote znamená v japončine spájkovačka a názov odkazuje na spôsob tvorby tohto syntetického divadla – skupina pracuje s recyklovaným materiálom, spája pohybové divadlo s hudbou, spevom, projekciou a industriálnymi zvukmi.

Predstavenie Emily je sled scénok a výstupov, ktoré zachytávajú nálady a pocity vynárajúce sa pri čítaní poetky Emily Dickinsonovej. Raz to bola krása a očarenie, prezentované operným spevom, inokedy strach, symbolizovaný maskami a drásavou hudbou či zamýšľanie sa nad identitou symbolizované rýchlym sledom rozličných kostýmov. Toto experimentálne divadlo jedného herca bolo bohaté na symboly, ktoré bolo niekedy ťažké identifikovať. Aj napriek tomu, že nie všetky motívy boli pochopené, poskytlo toto netradičné predstavenie divákovi množstvo dojmov a podnetov na zamyslenie.

Zuzana Fedorková, estetika – slovenčina

Krátka impresia!

Ani sme sa nenazdali a uplynulo päť dní od začatia 44. ročníka AP, ktoré odštartoval kvalitný, vyvážený predslov pána rektora PU prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. (išlo o neformálnu, operatívnu, esejistickú výpoveď).

V stredu podvečer v kine Scala sa ukončí naše podujatie, ktoré síce neraz prebiehalo v hektickej atmosfére, no to už vari svojím spôsobom patrí ku kreativite tohto typu, ktorá je vlastne alternatívnym pokusom súčasných študentov, ktorí – chcú byť INÍ – svojskí, gene-

račne autentickí.

Pre mnohých to bolo „apéčko“ zažité po prvýkrát, no väčšina, napriek zápočtovému týždňu, sa zúčastnila na našich podujatiach, možno už po piatykrát. V pamätiach im utkvajú vystúpenia pražských i poľských divadelných súborov, divadelníkov z Nitry, Ružomberka, Partizánskeho... Vztáhuje sa to i na prezentáciu autorov, recitátorov a ďalších tvorivých osobností.

(lk)

O dvoch útokoch na naše zmysly

Pondelkový deň AP 2010 bol bohatý na vizuálne performacie. Udalosť, ktorá všetko začala, bolo pražské združenie Handa Gote s predstavením Emily. Stručne charakterizovať zážitok je veľmi komplikované. Možno niektorí si položili otázku, či zažili vôbec nejaký zážitok, ale ako dobre vieme, každá komunikácia diela a recipienta vyvoláva niečo, čo môžeme z akéhokoľvek pohľadu nazvať zážitkom.

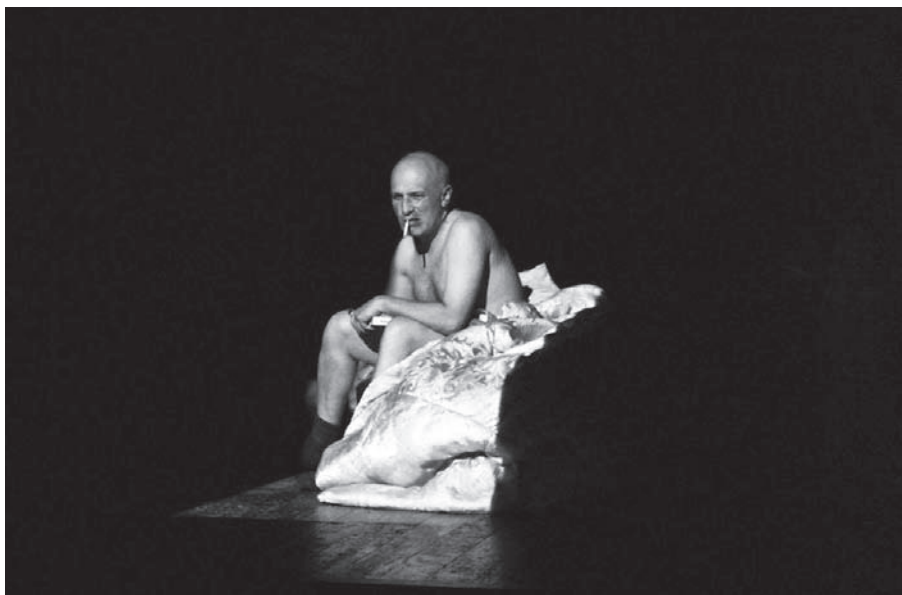
Pýtať sa, či bol pozitívny alebo negatívny nie je predmetom vnímania takého druhu umenia. Niektorí, ako som zistil, tvrdili, že také niečo nemá nič spoločné s divadlom, iní by túto udalosť nazvali alternatívnym koncertom a nie predstavením hodným predvedenia na divadelných doskách.

Scéna bola jednoduchá. Stôl s rekvizitami, kamera, plátno, na ktorej bežala obojstranná projekcia, plastická busta, parochňa, maska ženy, vešiak s garderóbou a v závere aj elektrická gitara, ktorá neslúžila nijak inak ako použiteľná rekvizita. Aby pochopili tí, ktorí neboli svedkami tohto podujatia, vysvetlím, čo sa dialo. Hlavná a zároveň jediná protagonistka prostredníctvom zvukov a obrazov útočila na zmysly divákov. Vyobrazenia boli sprostredkované projekciou na plátno, ktorá zachytávala priamo osobu a tá projekciu riadila, čiže jediného herca na scéne. Otázka, či môžeme hovoriť o hercovi, nie je naozaj v tomto smere podstatná. Taktiež kontrolovala zvuky, ktoré sama vytvárala. Ako dodatok treba povedať, že autorka a herečka v jednej osobe zobrazovala svoje aktuálne pocity. Expresionisti by sa potešili a ak sa minimálne polovička divákov nad celou performanciou zamyslela, určite by sa potešila aj autorka.

Druhý útok vizualizácie na naše zmysly predstavovalo predstavenie Mŕtve duše od súboru Skrat. Rozhodne čitateľnejšia scéna (výňatky zo života hlavných postáv, chladnička, posteľ, veľa alkoholu, kreslá a pod.). Nie je to

len náhoda, lebo toto predstavenie bolo naozaj inšpirované Gogolovými Mŕtvymi dušami. Išlo však iba o vizuálne obrazy života na dne, v špine a o obrazy života ľudských trosiek. Toľkokrát už spomínaná projekcia sa nevyhla ani tomuto predstaveniu a zároveň vytvárala pocit, že všetky príbehy sa odohrávajú v jednom paneláku, ktorý niekedy pôsobí ako ľudské mravenisko. Na rozdiel od českej inscenácie treba poznamenať, že Mŕtve duše boli divákovi prístupnejšie. Mohli sklamať iba tú časť publika, ktorá očakávala klasický dramatický vystavaný príbeh. Prístupnosť zvyšovala aj prítomnosť načrtnutého príbehu. Postavy sa vyvíjajú, mení sa ich život, viac trpia, hľadajú väčšie uspokojenie, možno zabudnutie, aby prerušili kontakt s vedomím, ktoré im dáva na známosť, že žijú ako trosky a život nie je predsa len pekné miesto na piknik. Veľkým pozitívom bol fakt, že dej neustále gradoval, najskôr pomalšie, takmer nepostrehnuteľnými krokmi a potom zrýchľoval až vyústil smrťou viacerých protagonistov, čo len zvýšilo mieru zúfalstva, ktorú sme mohli pociťovať pri pohľade na predstavenie. Atmosferická, zúfalstvo výjavov podporujúca hudba bola jediným zvukom, ktorý sme okrem krokov hercov počuli. Po hodine nemého úžasu sa divadlom rozľahol potlesk publika, ktoré jasne dalo na známosť, že predstavenie naozaj zaujalo.

Divadlo SKRAT

Celkom iný Beat

Celkom iný Beat, hudobno-kultúrna revue rapera Beneho a hudobníka Mariána Jaslovského sa tradične koná každý mesiac v bratislavskom GuNaGu. V tejto originálnej talkshow, spájajúcej literatúru, hudbu, rap a rozhovory, vystúpili mnohí spisovatelia, ako Viliam Klimáček, Kornel Földvári, Monika Kompaniková alebo Tomáš Janovic.

V prešovskom vydaní sa ako literárni hostia predstavili Peter Milčák a Ľubomír Bendzák. Talkshow sa niesla v duchu výnimočnosti (úplne prvé hostovanie tohto programu mimo divadla GuNaGu, Peter Milčák nespomenul ani jednu príhodu z Kanady), sebaironie (Bene a Marián Jaslovský sa označujú za najhoršiu moderátorskú dvojicu v Bratislavskom kraji a teraz už aj na Slovensku, a preto si radšej pozývajú hostí, ktorí sa porozprávajú aj sami), čítania vlastných básní, inteligentného rapu v podaní zoskupenia Quasi Trio a spomienok na študentské časy strávené na Prešovskej univerzite. Aj napriek tomu, že priestor veľkej scény Divadla Alexandra Duchnoviča nemá taký komorný charakter ako maličký priestor bratislavského divadla, atmosféra bola veľmi príjemná a uvoľnená. Dovolím si tvrdiť, že tí, ktorí aj napriek časovému posunu vydržali a počkali si na posledné predstavenie utorňajšieho programu, svoje rozhodnutie neoľutovali.

Zuzana Fedorková

Bene a Marián Jaslovský sú zvláštna dvojka. Keď sa totiž spojí mimoriadne aktívny alternatívny rapper (áno, aj také na Slovensku máme) a jeden z najuznávanejších jazzmanov a hudobných publicistov, v človeku sa intuitívne vynára otázka: Prečo? V utorok večer Prešovčania nemuseli po odpovedí zísť ďaleko...

Celkom iný Beat môžeme označiť ako talkshow, nezvyčajná revue či kabaret, po hodine a pol uvoľnenej atmosféry si však človek uvedomí, že v prvom rade ide o projekt dvoch ľudí, ktorí si rozumujú nielen hudobne, ale v prvom rade

ľudsky. M. Jaslovský a Bene v úlohe „dvoch najhorších moderátorov v kraji“, ako sa sami radi označujú, privítali v programe súčasných básnikov Petra Milčáka a Ľuboša Bendzáka. Musím sa priznať, že skôr ako samotná revue vo mne pochybnosti vyvolávali práve hostia. Už po prvých minútach som však musel konštatovať omyl. Dva veľmi odlišné typy ľudí sa totiž poznajú už od študentských čias zhodou okolností v Prešove (v súčasnosti Milčák vydáva Bendzákove knihy) a veľmi trefne sa dopĺňali. Odlišnosť koniec koncov potvrdzovala aj ich tvorba, ktorá bola počas večera z ich vlastných úst viackrát prezentovaná. Hlavne osoba druhého menovaného Ľ. Bendzáka sa ku koncu večera, keď diváci dychtivo očakávali ďalší jeho komentár či báseň, po ktorých nasledovali výbuchy smiechu, blížila k označeniu kult. Mám pocit, že keby Celkom iný Beat trval ešte o čosi dlhšie, vynesieme ho z divadla na rukách. V tejto skvelej atmosfére, ku ktorej prispelo aj spontánne publikum, odznelo viac „hlášok“, ktoré majú medzi účastníkmi potenciál zľudovieť. Čítanie básní a rozhovory, ktoré keď k tomu došlo sa nevyhli ani politike (samozrejme, s veľkou dávkou nadhľadu), boli voľne popretkávané skladbami z Beneho tvorby. Tie v jazzovom doprovode saxofonistu M. Jaslovského a tretieho hosta klávesistu Valéra Mika (spoločne vystupujúci ako Quasitrio) balansovali niekde medzi rapom a recitáciou.

S Beneho tvorbou a prejavom je to podobne ako s celým Celkom iným Beatom. Niekomu môžu vyhovovať, ďalšieho iritovať (odchody počas predstavenia sú asi prirodzenou súčasťou festivalu a každý má naň plné právo, nechápem však prečo potom nepoužije zadný východ), väčšina však uzná, že sú iné. A odlišný bol aj Celkom iný Beat v rámci AP. A to nielen pre divákov, ale aj pre samotných účinkujúcich, ktorí sa prvýkrát predstavili mimo bratislavského divadla GuNaGu a že tou pôdou bolo práve prešovské Divadlo Alexandra Duchnoviča určite nie je na zahodenie.

Ivan Benčö, anglický jazyk – estetika

Smiech v temnote kina Scala

Slovenská premiéra troch jednoaktoviek – Divadelný fragment I, Akt bez slov II a Divadelný fragment II – pod spoločným názvom Smiech v temnote. Hrdinom všetkých troch hier je ľudská bytosť, ktorá bojuje s ľudským osudom a s tajomstvom bytia. Pretože aj keď koniec je už v začiatku, predsa sa žije ďalej.

Divadelný večer, ktorému nechýbal ani humor, ani sarkazmus. Beckett je divadlom najvyššieho rizika. Ale je to riziko, ktoré stojí za to podstúpiť.

(jš)

Divadlo Kontra zo Spišskej Novej Vsi sa prezentovalo spracovaním diela od Samuela Becketa Smiech v temnote. Zvyčajne hrávanú hru v divadle s komornou atmosférou museli predviesť v kine Scala, a tým museli hru prispôbiť väčšiemu priestranstvu. Jedným zo spôsobov vyrovnania sa s tým bolo prezliekanie sa priamo na pódium a nie za oponou ako to zvyčajne praktizujú. Hra tak získala iný rozmer a divák si uvedomil, že nie je „ťahaná za nos“. Bola odkrytá skutočnosť a narušená ilúzia divadla.

Každé z troch dejstiev hry predstavovalo iný príbeh. Neprijemný mrzák sa snaží využiť dobrosrdečného slepca, aby ho tlačil púťou života. Druhé dejstvo priam parodická pantomíma o smoliarovi a šťastlivcovi, ktorí žijú celý život vedľa seba, ale vždy je jeden zavretý vo vreci. Posledná časť je obohatená o jednu postavu, ktorá stojí na stolčeku a chce skočiť z okna, zatiaľ dvaja úradníci čítajú spisy o konkrétnej postave, aby zistili, či má dôvod žiť.

Existencialistické prvky boli v diele jasne čitateľné. Mrzák, ktorý prišiel počas života o nohu a pozerá sa na svet temnejšie ako slepec, ktorý sa s týmto postihnutím už narodil. Púť života vyobrazená ako

dva protipóly – šťastie a smola. V závere otázka smrti a života – kto rozhoduje o tom, kto bude žiť a kto zomrie, aké sú potrebné veci na to, aby sme mohli povedať, či sme žili dobre, alebo nie. Okrem prvkov pýtajúcich sa na otázky existencie človeka boli všetky situácie vyhnané do extrémov, čím vytvorili typickú absurdnosť udalostí pre absurdnú drámu S. Becketa. Napr. otázka života a smrti bola prezentovaná cez absurditu života, kde protagonista za celý život nezažil ani kúsok šťastia, ani štipku tejto emócie nikomu neprišiel a svet bol preňho jednou temnou existenciou.

Je mi ľúto, ale toto dielo nemôžem hodnotiť ako celok. Ak by som tak urobil, musel by som sa priznať, že aj keď ma zaujalo, neobsahovalo nič, čo by ma uchvátilo a zatriaslo so mnou. Prvú časť by som hodnotil ako najslabšiu, ale nie z dôvodu spracovania, alebo hereckého výkonu, ale z dôvodu samotnej témy. Správanie „mrzáka“ šokovalo a odpudzovalo, čo spôsobilo apatiu voči samotnej postave. Nikto ho neľutoval, ale naopak odsudzoval, nebol to len „mrzák“ tela, ale aj duše. Bol to cieľ predstavenia, ale ja som sa s týmto podaním nestotožnil. Druhá časť pobavila publikum, ale nezapadala mi do konceptu celého predstavenia a vytŕčala z kontextu svojou vtipnou formou.

Ako sa hovorí, najlepšie na koniec a tak to fungovalo aj v prípade tohto predstavenia. Bravúrný text, chladné stvárnenie zo strany jednej postavy, a naopak iba hrané chladné správanie rozozraté nervozitou a silnými emóciami druhého úradníka vytvárali silný kontrast charakterov. Neustále prerušovanie hodnotenia, či má muž v okne skočiť alebo nie, slúži na umocnenie faktu, že niektoré životy sú vnímané ako maximálne nepotrebné.

V konečnom dôsledku toto predstavenie neohúrilo, ani nesklamalo, splnilo podmienky divadla, ktoré bolo pozvané na AP a väčšinu publika zaujalo. Rozhodnutie, či stačí, aby divadlo zaujalo alebo nie, nechám na každého z vás a každý z vás si musí odpovedať na túto otázku sám.

Lukáš Makky